

Rapport nr. 1/1995

Virksomhetsplan for 1995 - 96

Foreløpig utgave

Redaktør: Ivar Helleberg

NB: Dette er et skannet og OCR-behandlet dokument.
Teksten er derfor ikke korrekturlest og rettet.
Det er bildet av teksten som er korrekt, ikke den kopierbare
teksten.

FYLKESMANNEN I HEDMARK
HEDMARK FYLKESHUS - 2300 HAMAR
TELEFON 62 51 44 00 - TELEX 21 623 - TELEFAX 62 51 45 57

Rapport

Tittel: Virksomhetsplan 1995 - 96	Rapport nr.: 1/95 Dato: 29. desember 1994
--	--

Redaktør: Ivar Helleberg	Antall sider: 48 inkl. vedlegg
Prosjektansvarlig: Olav Høiås	ISSN-nr: ISSN 0802-7013
Finansiering:	ISBN-nr: ISBN 82-7555-045-9

Sammendrag:

Miljøvernavdelingen har de viktigste miljøutfordringer innenfor Biologisk mangfold, Miljø- og ressursvennlig by- og stedsforming, vannmiljøene, store og sammenhengende skog- og fjellområder og avfall.

Forutsatt tildeling av varslede nye stillingshjemler, vil avdelingen i 1995 disponere 18,5 faste årsverk og 1,5 engasjerte årsverk. Disse er tatt med ved utarbeiding av virksomhetsplanen.

Avdelingens virksomhet skjer innenfor 12 av miljøvernforvaltningens 19 resultatområder. Hvert av disse er beskrevet med gjengivelse av nasjonale mål og strategier, beskrivelse av status, utfordringer i Hedmark og miljøvernavdelingens rolle og strategi. Virksomheten er beskrevet gjennom resultatmål med budsjett for arbeidsinnsats og behov for økonomiske ressurser for hvert av disse.

4 emneord:

Miljøvern, forvaltning, administrasjon, virksomhet

Referanse:

Helleberg, Ivar m.fl.: Virksomhetsplan 1995-96. Fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen, rapport nr. 1/95, 48 sider inkl. vedlegg.

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	4
2. De viktigste miljøutfordringene	5
3. Viktige strategier	7
4. - 5. Miljøvernavdelingens innsatsområder.....	8
Ressursoversikt for 1994 - 95.....	8
Mål og ressursbruk for innsatsområdene	10
1. Områdeforvaltning.....	11
2. Artsforvaltning	13
5. Kulturminner og kulturlandskap.....	16
8. Overgjødsling og utslipp av organiske stoffer	17
9. Helse- og miljøfarlige stoffer	21
10. Akutte olje- og kjemikalieutslipp	23
11. Avfall og gjenvinning.....	24
12. Miljøvennlige byer og tettsteder	28
13. Friluftsliv.....	30
15. Regional planlegging	32
18. Forskning og informasjon	34
19. Administrasjon.....	36

Vedlegg:

1. Tilbakemelding på direktoratenes retningslinjer
2. Søknad om midler fra direktoratene
3. Program for kurs og konferanser i 1995

1. Innledning

Hedmark er Norges skogfylke nr. 1 med 25 % av landets avvirkning. Skogbruket svarer for 25 % av fylkets verdiskapning. Bare 3 % av fylkets areal er fredet etter naturvernloven. Det er derfor viktig at jord- og skogbruksnæringen spesielt viser stor forståelse for biologisk mangfold i sin virksomhet.

I følge en oversikt fra Direktoratet for naturforvaltning er det i Hedmark 3 truede arter og 36 sårbare.

Naturen i Hedmark er varierende og gir rom for et allsidig friluftsliv. Skog- og fjellområdene rommer dessuten alle de 4 hjortedyrartene og de 4 store rovdirene. Viltforvaltning, og i særdeleshet rovvilt, krever stor oppmerksomhet.

Store sammenhengende skog- og fjellområder er truet, men Hedmark har fortsatt slike områder i Femundsmarka og noen andre steder i nord-fylket.

Selv uten kyststripe er Hedmark blant "Nordsjøfylkene". Reduksjon av næringsstoffer og forurensning til vassdrag krever fremdeles stor innsats, ikke minst i vedlikehold av anlegg. Mjøsa og Glomma, to vassdrag med nasjonal interesse, viser allikevel merkbar bedring i vannkvalitet. Stort sett hele Hedmark fylke påvirkes av langtransportert luftforurensning med forsuring som resultat.

Fylket har Norges største andel av vernet vassdrag i forhold til kraftpotensialet. Vernevassdragene inntar

derfor en sentral plass i forvaltningen hvor en ønsker å vedlikeholde eller øke kvalitetene.

For jakt og fiske arbeides det med å øke brukervennligheten.

En gjennomført avfallsbehandling for hele fylket, med kildesortering og ordnet gjenvinning, samt opprydding i gamle deponier, planlegges å være ferdig innen utgangen av 1998. Da vil avfallsbehandlingen i Hedmark tilfredsstille nasjonale mål. PAG-prosjektet har gitt avfallshåndteringen i fylket et skikkelig løft, men gjennomføringen vil kreve stor innsats de nærmeste år og oppfølging videre framover.

Som basis for å bruke informasjon som virkemiddel for å nå miljømål i Hedmark, satses det på 3 informasjonsutstillinger:

- Naturinformasjonssenter ved Norsk Skogbruksmuseum i Elverum. 1. etappe åpnet juli 94.
- Glommasenter ved Norsk Skogbruksmuseum. Åpnes juni 95.
- Vannmiljøutstilling i Hamar Olympiahall om Mjøsa/Åkersvika. Åpnet 8. januar 1994.

I tillegg legges det til rette informasjon ved de enkelte verneområder. Hittil er 3 nasjonalparker, 62 naturreservater og 2 landskapsvernområder opprettet.

Stillingsoversikt for FMVA		Tjenesteforhold / Ukeverk i VP				
Navn	Stilling	Fast	Vikar	Perm.	Eng.	Merknader
Olav Høiås	Fylkesmiljøvernsjef	46				
<i>Vannmiljøseksjonen:</i>						
Ivar Helleberg	Seksjonsleder	46				
Ola Gillund	Overingeniør	46				
Thor Nordhagen	Overingeniør	46				
Are Mobæk	Vassdragsforvalter	46				
Tore Qvenild	Fiskeforvalter	46				
Jan Schrøder	Overingeniør	46				
Steinar Østlie	Avdelingsingeniør	46				
	Ny (avfall og gjenvinn)	46				
<i>Landmiljøseksjonen:</i>						
Hans Chr. Gjerlaug	Seksjonsleder	46				
Jørn Georg Berg	Naturforvalter	46				
Hans Haagenrud	Viltforvalter	46				
Ragnar Ødegaard	Overingeniør	46				
Solveig Rønneberg	Naturvernkonsulent	46				
	Ny (Rovdyrkonsulent)	46				
	Ny (Rovdyrkonsulent)	46				
	Ny (Nasjonalparker)				46	
<i>Kontor:</i>						
Unn Skogly	Konsulent	46				
Eva Maanum	Førstesekretær	46				
Anne Wollan	Fullmektig	23			23	
Sum ukeverk		851	0		69	

2. De viktigste miljøutfordringene

2.1. Biologisk mangfold

Det biologiske mangfoldet er grunnlaget for å opprettholde prosesser som regulerer klima, danner jordsmonn og renses vann og luft. Det er derfor helt avgjørende å bevare det biologiske mangfoldet for å opprettholde bosetting, jordbruk, skogbruk, jakt, fiske, naturopplevelser, rekreasjon og friluftsliv i Hedmark. Det er liten tradisjon i å tenke bevisst biologisk mangfold i kommunal forvaltning og annen bruk av natur, og begrepet er nesten ikke omtalt i de godkjente kommuneplanene.

Hedmark er Norges skogfylke nr. 1 med 25 % av landets avvirkning. Med bare ca 3 % av fylkets areal fredet etter naturvernloven vil forståelsen for biologisk mangfold, spesielt i jord- og skogbruksnæringen, være en viktig faktor for å opprettholde artsmangfoldet.

Forsuring fra langtransporterte luftforurensninger kan bli en trussel mot biologisk mangfold og foruroligende utviklinger er observert i vannmiljøer i hele fylket bortsett fra de nordvestligste områdene.

Utfordringer:

- Formidle hva biologisk mangfold er, og hva bevaring av artsmangfold betyr for en bærekraftig utvikling.
- Øke forståelsen for bevaring av biologisk mangfold generelt.
- Gjøre tiltakshavere bevisst på å legge vekt på biologisk mangfold i all bruk av natur.

Miljømål:

- Hensynet til det biologiske mangfoldet/bevare artsmangfoldet må innarbeides i kommuneplanene.
- Ivareta det stedegne biologiske mangfoldet og det lokale særpreget i forvaltning av naturen.

2.2. Miljø- og ressursvennlig by- og stedsforming

Kommunene har i varierende grad lyktes i å skape funksjonelle kommune- og grøndesentra, og flere steder er i ferd med å miste sin identitet. Derved blir ikke "stedet" det naturlige tyngdepunkt og mister sin evne som visuelt og sosialt møtested.

I tettbygde strøk kan arealkonfliktene være store, både mellom ulike brukerinteresser og mellom miljøinteresser og utbyggingsbehov. Problemer med lokal forurensning og støy preger ofte tettstedsområdene, og flere mennesker utsettes daglig for støy- og luftforurensninger som overstiger de grenseverdier som er anbefalt av MD/SFT. Naturlig sammenheng mellom sted og lokalt vannmiljø blir heller ikke tatt tilstrekkelig hensyn til.

Utfordringer:

- Forebygge miljøproblem gjennom samordnet areal- og transportplanlegging.

- Ta vare på grønnsstrukturer og gi befolkningen tilgang til friluftsområder.
- Legge til rette for trygge nærmiljøer og et godt fysisk oppvekstmiljø.
- Gi by- og stedsformingen identitet som et naturlig tyngdepunkt med lokal tilhørighet.

Miljømål:

- Utbyggingsmønster og transportsystem gis regionale helhetsløsninger i arealplaner.
- Finne kjøreveinnett som legger til rette for en trafikkavvikling som ivaretar hensynet til befolkningens helse og trivsel.
- Ivareta stedets naturlige sammenheng med det lokale vannmiljø.
- Øke forståelsen for at "stedet" må planlegges funksjonelt og med identitet. Grøntområder må bevares for å gi landskapet liv og binde sammen friluftsområdene rundt tettstedet.

2.3. Vannmiljøene

De fleste byer og tettsteder har vokst fram ved vassdragene, og det er knyttet en rekke viktige brukerinteresser til vannmiljøene. Mange brukerinteresser gir ofte større konflikter.

Vannmiljøene er artsrike både når det gjelder planter og dyr.

Vannmiljøene er utsatt for forurensning av næringsstoffer, organisk materiale, miljøgifter og forsøpling. Kommunalt avløp, industriutslipp og avrenning/erosjon fra landbruket er hovedkildene til disse forurensningene.

Det er investert mye i vannmiljøene de siste 10-årene, og Mjøsaksjonen viser at det går an, idet Mjøsa nå er like ren som den var på 1950-tallet. Men, det kreves fremdeles mye innsats og ressurser for å vedlikeholde og bedre vannmiljøene.

Utfordringer:

- Bevare vannmiljøenes produksjonsevne og mangfold med forsvarlig bruk av vannressursene.
- Sikre rent vann i vassdragene.
- Sikre og tilrettelegge arealene knyttet til vassdragene

Miljømål:

- Oppryddingen på kloakksektoren skal gjennomføres innen år 2000.
- Jordbruket skal drives i balanse med det stedlige naturgrunnlag med sikte på minst mulig tap av næringssalter.
- Utslipp av næringssalter til Nordsjøen skal reduseres med 50 % fra 1985 til 1996.
- Vedlikeholde eller øke miljøkvaliteter i vassdragsnære områder.

2.4. Store og sammenhengende skog- og fjellområder

I de senere år har presset på store og sammenhengende utmarksområder økt. Flere isolert sett små inngrep har til sammen gjort at områder med villmarkskarakter går tapt.

Utmarka er viktig som produksjonsområde for jaktbart vilt og sentralt leveområde for truede og sårbare fugle- og dyrearter.

I fjellområdene finnes en rekke arealer og vassdrag det knytter seg spesielle naturfaglige kvaliteter til og som bør vernes mot nedbygging og andre former for inngrep.

Moderne skogsdrift påvirker landskapsbildet og livsmiljøet for planter og dyr.

Skog- og fjellområdene gir gode forutsetninger for utøvelse av friluftsliv og interessen for turisme knyttet til naturopplevelse øker. Det er av stor betydning for kommende generasjoner at de store sammenhengende fjellområdene bevares intakt for friluftsliv og at leveområdene for planter og dyr ikke forringes.

Utfordringer:

- Bevare villmarkskarakteren for de store sammenhengende fjellområdene.
- Opprettholde mangfoldet i skoglandskapetets struktur og funksjon.
- Sikre mulighetene for tradisjonelt friluftsliv, herunder jakt og fiske.

Miljømål:

- Områder med spesielle naturkvaliteter må sikres mot nedbygging eller andre former for inngrep som forandrer områdenes karakter.
- Ved skjøtsel, avvirkning og andre inngrep i skog må flerbrukshensyn legges til grunn.
- Bestandene av storvilt og småvilt skal opprettholdes og jaktmulighetene skal bedres.
- Levedyktige bestander av store rovdyr skal opprettholdes/etableres.

2.5. Avfall

Store mengder avfall som kan resirkuleres eller utnyttes på annen måte havner på fylling. De fleste deponeringsplassene tilfredsstiller ikke de nye kravene som SFT har innført. Kommunale innsamlingsordninger og mottaksanlegg for spesialavfall er i liten grad utbygd. Bare deler av Hedmark fylke har tilfredsstillende organisasjonsløsning for å kunne ta seg av den totale avfallshåndteringen.

Fylkesplan for avfall er utarbeidet.

PAG-prosjektet har prøvet ut flere kildesorteringsordninger og forberedt organisasjonsløsninger.

Utfordringer:

- Redusere mengden avfall til deponi gjennom kildesortering, økt gjenvinningsgrad og stabilisering/reduksjon av avfallsgenereringen.
- Sikre avsetning av utsorterte avfallsfraksjoner
- Utvikle disponeringsmåter for kloakkslam - unngå deponering
- Rydde opp i eksisterende deponier slik at disse ikke forurenser.

Miljømål:

- Avfallshåndteringen i Hedmark skal tilfredsstille nasjonale miljøkrav innen 1.1 1999.
- Redusere mengden avfall til deponi med 50 %, fra 130.000 tonn i 1992 til 65.000 tonn i 1999.
- Konkrete organisasjons- og driftsmessige tiltak skal være iverksatt senest 1.1.97.
- Hensiktsmessige organisasjonsløsninger skal være etablert innen utgangen av 1994.

3. Viktige strategier

Som statlig miljøvernmyndighet på regionalt nivå, vil MVA fokusere på følgende strategier:

- 3.1 Rolle utad
- 3.2 Miljøvernavdelingen i omstilling
- 3.3 Virkemidler
- 3.4 Miljøvern i kommunene
- 3.5 Informasjon

3.1 Rolle utad

I samsvar med forventninger fra sentrale myndigheter og behov regionalt, skal MVA være:

- politikkformidler - *formidle nasjonale mål overført til regionale utfordringer*
- myndighetsutøver - *saksbehandling i samsvar med lover og forskrifter*
- resultatoppfølger - *overvåke og rapportere*
- veileder - *gi miljøvern faglige råd*
- pådriver - *stå på for å få gjennomført nasjonale og regionale miljøutfordringer/løsninger*
- samarbeider - *initiere "pakkeløsninger"/samarbeid uavhengig av organisasjonsledd/nivå*

3.2 Miljøvernavdelingen i omstilling

De ansatte skal gis mulighet for personlig og faglig utvikling og organisasjonen skal kjennetegnes ved Vi-kultur. MVA skal ha høy miljøvern faglig kompetanse innenfor sine resultatområder og gjennom sin virksomhet beholde sin faglige integritet. Ledelsesutvikling skal gi motiverte medarbeidere og saksbehandling med kvalitetssikring.

Kompetanse vedlikeholdes/økes gjennom deltakelse først og fremst i MDs, SFTs, DNs og embetets opplæringsvirksomhet.

3.3 Virkemidler

De viktigste virkemidler MVA vil bruke er:

- Plan- og bygningsloven - *aktiv medvirkning i tidlige planfaser*
- lover og forskrifter - *rask saksbehandling med materielt sett riktige avgjørelser*
- statlige tilskuddsmidler - *stimulere til lokal gjennomføring av nasjonale miljømål*
- organisasjonen MVA på en rasjonell måte - *motivert stab med gode rutiner*
- aktiv bruk av informasjon - *informasjon skal være grunnleggende i all virksomhet*

3.4 Miljøvern i kommunene

Kommunene er den viktigste regionale målgruppen. MVA skal arbeide aktivt med MIK-reformen for å forme og utnytte denne på best mulig måte. Kontakt, forventninger og påvirkning skal rettes mot kommunens ledelse - - ordfører og administrasjonssjef. Derigjennom vil miljøvernlederen i kommunen få anledning til å spille den rolle som er nedfelt i MIK-reformens opprinnelse - - katalysator som utløser og støtter miljøverninnsatsen i alle ledd i kommunen.

Det skal utarbeides egen kommunikasjonsplan for miljøvernarbeidet, spesielt med tanke på virksomheten rettet mot kommunene.

Miljø- og ressursdelen i kommuneplanen skal utvikles i samsvar med direktoratenes arbeid med et handlingsprogram for miljøvern i kommunene der følgende elementer danner basis:

- Konkretisering av nasjonale miljømål
- Konkretisering av ansvarsfordelingen mellom stat og kommune i miljøvernarbeidet
- Utvikling av et vertikalt rapporteringssystem på miljøvernområdet

3.5 Informasjon

Informasjon skal brukes aktivt for å nå miljømål og skal

- inngå i all virksomhet og være en del av fylkesmannens helhetlige informasjonsstrategi
- bevisst rettes mot målgrupper
- synliggjøres fysisk gjennom informasjonssentra/områder
- bevisst bruke fylkesmannen som person i tyngre saker overfor store målgrupper

4. - 5. Miljøvern avdelingens innsatsområder

Ressursoversikt for 1994 - 95

Samlet ressursoversikt, MVA i Hedmark 1995. Fast ansatte og vikarer

RESULTATOMRÅDE	PLANLAGT RESSURSBRUK (UKEVERK)										BUDSJETTIDLER		
	Miljøutfordringer					Annet				SUM	Budsj. - 95 (1000 kr)	Finansiering Kap./Post	
	MU 1	MU 2	MU 3	MU 4	MU 5	1	2	3	4				
01 Områdeforvaltning	103										103	737	1427.div.
02 Artsforvaltning	173										173	2.473	1406/1427
05 Kulturmiljøer og kulturlandskap		6									6	55	1427.div.
07 Langtransp. luftforurensninger											0		
08 Overgjødning			109								109	613	1402/1406/1441+k
09 Helse- og miljøfarlige stoffer			4								4		(k=kommuner)
10 Akutte olje- og kjemikalieutslipp			4								4		
11 Avfall og gjenvinning					57						57	20	1406.11
12 Miljøvennlige byer og tettsteder		11									11		
13 Friluftsliv		14		14							28	270	1406/1427
14 Forvaltning av nordområdene											0		
15 Regional planlegging		52									52	142	1406/1427
18 Forskning og informasjon						68					68	720	1402/1406/1427
19 Administrasjon							238				238	235	1406.11
SUM	275	82	117	14	57	68	238	0	0	851	5.265		

Samlet ressursoversikt, MVA i Hedmark 1995. Engasjerte

RESULTATOMRÅDE	PLANLAGT RESSURSBRUK (UKEVERK)										BUDSJETTIDLER		
	Miljøutfordringer					Annet				SUM	Budsj. - 95 (1000 kr)	Finansiering Kap./Post	
	MU 1	MU 2	MU 3	MU 4	MU 5	1	2	3	4				
01 Områdeforvaltning	166										166	600	1427.11.5
02 Artsforvaltning	139										139	700	1427.div.
05 Kulturmiljøer og kulturlandskap		4									4		
07 Langtransp. luftforurensninger											0		
08 Overgjødning			23								23	250	1441/1442
09 Helse- og miljøfarlige stoffer				0							0		
10 Akutte olje- og kjemikalieutslipp				0							0		
11 Avfall og gjenvinning					23						23	150	1441/1442
12 Miljøvennlige byer og tettsteder		0									0		
13 Friluftsliv		15		15							29		
14 Forvaltning av nordområdene											0		
15 Regional planlegging		0									0		
18 Forskning og informasjon						7					7		
19 Administrasjon							20				20		
SUM	305	19	23	15	23	7	20	0	0	411	1.700		

Oversikt over resultatområdene

Resultatområde	1995				1996			
	Faste	Eng.	Sum	Bud.	Faste	Eng.	Sum	Bud.
01. Områdeforvaltning	102,5	166,0	268,5	1337,0	91,5	170,0	261,5	0,0
02. Artsforvaltning	172,5	139,0	311,5	3433,0	161,5	122,0	283,5	40,0
05. Kulturmiljøer og kulturlandskap	6,0	4,0	10,0	55,0	7,0	0,0	7,0	30,0
08. Overgjødning og utslipp av organiske stoffer	109,0	23,0	132,0	862,5	127,7	23,0	150,7	855,0
09. Helse- og miljøfarlige stoffer	4,0	0,0	4,0	0,0	4,6	0,0	4,6	0,0
10. Akutte olje- og kjemikalieutslipp	3,7	0,0	3,7	0,0	8,0	0,0	8,0	0,0
11. Avfall og gjenvinning	56,9	23,0	79,9	170,0	64,2	0,0	64,2	100,0
12. Miljøvennlige byer og tettsteder	11,0	0,0	11,0	0,0	10,0	0,0	10,0	0,0
13. Friluftsliv	27,5	29,0	56,5	270,0	23,0	3,0	26,0	390,0
15. Regional planlegging	51,5	0,0	51,5	142,0	47,0	12,0	59,0	90,0
18. Forskning og informasjon	68,4	7,0	75,4	720,0	70,5	7,0	77,5	10,0
19. Administrasjon	238,0	20,0	258,0	235,0	236,0	21,0	257,0	150,0
Sum	851,0	411,0	1262,0	7224,5	851,0	358,0	1209,0	1665,0

Tilgjengelige ukeverk, vannmiljøseksjonen 8*46	368,0			368,0
Tilgjengelige ukeverk, landmiljøseksjonen 7*46 +	322,0	46,0		322,0 46,0
Tilgjengelige ukeverk, kontor 2,5*46 + 0,5 eng.	115,0	23,0		115,0 23,0
Tilgjengelige ukeverk, fylkesmiljøvernsjef 46	46,0			46,0
Sum	851,0	69,0		851,0 69,0

Foreløpig budsjett for 1995, post 1406.11:

Ramme pr.15.11.94 (forløpig tildel.brev) 2.097'

Driftsutgifter:

3 nye stillinger (brutto) a` kr 280'	840'
1/2 stilling kontorstab	100'
Reiseutg. / seminarer / kurs	750'
EDB-investeringer serv/nett/maskinv	160'
EDB-dig.kart N-250 (tilbud fra SK)	075'
EDB drift	050'
Inventar / utstyr	050'
Forbruksmateriell / kart / miljørapport	075'
Vannanalyser mv.	020'
Kontorservice / drift	050'
Naturvernåret 1995	040'

Egne prosjekter:

Naturinformasjonssenter (1.et. åpnet 94)	300'
Andre prosjekter (se VP - resultatområder)	515'
Uforutsett	090' 3.115
SØKNAD OM RAMMEØKNING POST 1406.11	1.018'

Budsjett for 1996

Det er ikke gjort forsøk på å utarbeide et fullstendig budsjett for 1996. En er ikke kommet tilstrekkelig langt i budsjettprosessen, og ønsker dessuten å avvente direktoratenes tilbakemelding på virksomhetsplanen når det gjelder 1995.

Mål og ressursbruk for innsatsområdene

Ved utarbeidelse av virksomhetsplanen er det lagt til grunn at avdelingen får de varslede nye stillingshjemler. I motsatt fall må virksomheten på viktige områder reduseres. Virksomhetsplanen må evt. omarbeides.

For å lette oversikten og gjøre virksomhetsplanen mest mulig anvendelig i avdelingens virke, er kapitlene 4 og 5 i direktoratens opplegg (jfr. kommentarheftet) samlet i ett. Materialet for hvert enkelt innsatsområde/delområde er samlet, og omfatter:

- Nasjonale miljømål og strategier
- Status (i Hedmark)
- utfordringer i Hedmark
- Miljøvernavdelingens rolle/strategi
- Ressursoversikt (direktoratens regneark - «vedlegg C»)
- Eventuelle utdypende kommentarer
- Status for gjennomføring (Plass for rapportering av gjennomføring)

Nasjonale miljømål og strategier er i hovedsak hentet fra St.prp. 1 (1994-95) og fra «Foreløpig tildelingsbrev for fylkesmennenes arbeid på miljøvernområdet i 1995/96». Der disse ikke er dekkende, er målet såvidt mulig hentet fra andre kilder (Stortingsmeldinger, andre skriv fra Md eller direktorater, evt. er egne formuleringer benyttet.

Ressursoversikten inneholder avdelingens resultatmål. Disse bør ideelt sett utformes konkret slik at graden av måloppnåelse kan etterprøves. I praksis er dette ofte vanskelig, delvis fordi mange av oppgavene er lovbestemte saksbehandlingsoppgaver hvor omfanget vanskelig kan forhåndsbestemmes, og delvis fordi resultatene ikke bare avhenger av MVA: Andre aktører er de utførende i praksis, og kan ofte i vel så stor grad som MVA bestemme gjennomføringstempoet. Videre må en finne en hensiktsmessig balanse for hvor ressurskrevende virksomhetsplanleggingen bør være.

1. Områdeforvaltning

Nasjonale miljømål og strategier

- Sikre en bevaring av biologisk mangfold gjennom vern og bærekraftig bruk.
- Sikre en økologisk forsvarlig ressursutnyttelse, slik at naturens produktivitet og artsrikdom kan bevares for framtidige generasjoner
- Ivareta hensynet til friluftsliv, naturvern og kulturminner ved gjennomføringen av inngreps- og utbyggingstiltak samt i annen samfunnsvirksomhet.
- Sikre et representativt utsnitt av norsk natur ved fredning etter naturvernloven (nasjonalparker, naturreservater o.l.)

Status

3 nasjonalparker, 61 naturreservater, 10 naturminner og 2 landskapsvernområder er opprettet. Verneplaner for edellauvskog og myr er under behandling.

Hedmark har mange vassdrag som er vernet mot kraftutbygging.

Gjennom Aksjon vannmiljø er viktige kulturminner og naturtyper langs vassdrag tatt vare på, og det er tilrettelagt for økt bruk av disse områdene.

Enkelte kommuner har et noe høyt antall dispensasjoner og/eller løyver til motorferdsel i utmark, i de øvrige synes praktiseringen av motorferdselloven å være i samsvar med dens intensjoner.

Utfordringer i Hedmark

- ⚡ Verne og forvalte et utvalg representative områder av ulike naturtyper i Hedmark med særlig vekt på å sikre levedyktige bestander av våre ville planter og dyr.
- ⚡ Sikre en økologisk forsvarlig ressursutnyttelse og sikre at miljøvern hensyn blir innarbeidet i planer om naturinngrep.
- ⚡ Inngrep i vassdragsnære arealer skal begrenses. Der inngrep gjennomføres skal utformingen av disse ta hensyn til natur- og miljøverdier, og de skal ses i sammenheng med, og såvidt mulig tilpasses i forhold til andre brukerinteresser. I vassdrag som er forringet av eldre inngrep, for eksempel gamle fløtningsvassdrag, skal det gjennomføres restaureringstiltak. Vernevassdragene må spesielt tas vare på.
- ⚡ Bevare sammenhengende skogsområder, fremme differensiert skogbehandling, begrense skogsvegutbygging i marginale områder med stor betydning i naturforvaltningssammenheng
- ⚡ Begrense motorferdsel til nødvendig nyttekjøring.

MVA's rolle/strategi

- ☞ Skape forståelse for behovet for naturvern, gjennomføre tematiske verneplaner, medvirke til raske erstatningsoppgjør og gjennomføre en rasjonell forvaltning av nasjonalparker og fredede områder.
- ☞ Formidle nasjonale miljømål som premisser for planlegging, beslutning og eventuell gjennomføring av naturinngrep og andre tiltak med miljøkonsekvenser.
- ☞ Miljøvern avdelingen vil overfor kommunene arbeide for at forvaltningen av varig vernede vassdrag skjer i samsvar med rikspolitiske retningslinjer. Opplegg for differensiert forvaltning av vernede vassdrag skal utvikles for de enkelte vassdrag i samarbeid med NVE og andre berørte forvaltningsorganer.
- ☞ Handlingsplan Glomma skal følges opp. Aksjon vannmiljø skal benyttes aktivt for å bedre miljøet i vassdragene og tilrettelegge for økt bruk.
- ☞ Arbeidet med Aksjon vannmiljø skal videreføres.
- ☞ Utvikle samarbeid med landbruksavdelingen, skogbruksorganisasjonene, bygdeallmenningene og Statsskog. Gi informasjon og innspill til DN om erfaring fra samarbeid med landbruksmyndighetene
- ☞ Informere og veilede om motorferdselloven med tilhørende forskrifter.
- ☞ Gjennom klagebehandling trekke grenser for forståelsen av motorferdselloven og forskriftene.
- ☞ Aktiv rolle om naturvernåret 1995 - biologisk mangfold

Ressursoversikt

Resultatområde 01. Områdeforvaltning											
Løpnr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
Vern											
01.D-05	01 1 01	Avslutte vemeplanene for myr og edelløvsskog	4		4	0		0			
01.D-06	01 1 02	Videreføre arbeidet med utvidelser av Femundsmarka og Gutullia nasjonalparker	3	6	9	3	11	14	10		
01.D-06	01 1 03	Videreføre arbeidet med opprettelse av Forelhogna nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder	6	27	33	4	12	16	30	1427.11.6	
01.D-06	01 1 04	Oppfølging av faglige registreringer Forelhogna			0			0	50	1427.11.6	
01.D-06	01 1 05	Gjennomføre naturfaglige registreringer i utvidelsesforslaget for Rondane nasjonalpark			0			0	130	1427.11.6	
01.D-06	01 1 06	Forberede utvidelse av Rondane nasjonalpark		2	2	2	8	10			
01.D-05	01 1 07	Utarbeide forslag til opprettelse av naturreservat for Gjesåssjøen dyrelivsfredningsområde	3		3	3		3			
Erstatning											
	01 1 08	Bistå regjeringsadvokatens kommisjonær.	2		2	4		4			
	01 1 09	Oppdatere erstatningsregister	1		1	1		1			
Forvaltning											
01.D-07	01 1 10	Slutføre lokal høring av forvaltningsplanen for Femundsmarka nasjonalpark	2	2	4		4	4			
01.D-07	01 1 11	Iverksette de høyest prioriterte tiltakene i forslaget til forvaltningsplanen for Femundsmarka nasjonalpark	2	2	4	2	2	4			
	01 1 12	Sluttbehandle forvaltningsplanen for Åkersvika naturreservat	2	3	5			0			
	01 1 13	Gjennomføre utredningsarbeidet m.h.t. vannstandsmanipulerende tiltak og vegetasjonsskjøtsel i tråd med forvaltningsplanen for Åkersvika naturreservat	3		3	5		5			
	01 1 14	Gjennomføre andre høyt prioriterte tiltak i forvaltningsplanen for Åkersvika naturreservat	3		3		5	5			
	01 1 15	Utarbeide forvaltningsplan for Tufsingdeltaet naturreserv.	3		3	2		2			
	01 1 16	Videreføre skjøtsel etter plan i Rotllia naturreservat			0	1		1	30	1427.11.5	
	01 1 17	Administrere oppsyn, grensemerking, kurs oppsynspersonell, behandling av dispensasjonssaker	8		8	12		12			
	01 1 18	Avslutte grensemerking av barskogsreservater		4	4			0	35	1427.11.5	
	01 1 19	Gjennomføre oppsyn i naturreservater		120	120		120	120	600	1427.11.5	
	01 1 20	Forvaltning, oppsyn nasjonalparkene	2		2	5		5	292	1427.50	
	01 1 21	Slutføre arbeidet med gjennomføringen av skjøtelsplanen for Steinsodden naturreservat	1		1			0	20	1427.50	
	01 1 22	Avslutte arbeidet med produksjon og oppsetting av info-tavler og infoplakater for vemeområder kv.geologi	3		3			0	50	1427.50	
	01 1 23	Påbegynne arbeidet med infoplakater for barskogsreservater			0	4		4			
	01 1 24	Gjennomføre naturfaglige registreringer i Gjesåssjøen dyrelivsfredningsområde			0			0	30	1427.11.5	
	01 1 25	Gjennomføre naturfaglige registreringer i barskogsreservater			0			0	60	1427.50	
Plan- og inngrep											
01. D-09	01 1 26	Etablere naturbase som forutsatt av Direktoratet for naturforvaltning	8		8			0			
01. D-10	01 1 27	Digitalisere områder i Naturbase som forutsatt av Direktoratet for naturforvaltning	3		3	5	8	13			
01. D-11	01 1 28	Utarbeide nytt viltområdekart sammen med kommuner m.v.	3		3	5		5			
Vassdragsforvaltning											
01.D-01	01 1 29	Behandle søknader om AV-midler, holde kontakt med kommunene, kontrollere bruken av tilskuddsmidler og rapportere til DN.	3		3	3		3			
01.D-02	01 1 30	Samlet Plan - oppfølging, høring av vassdragsrapporter	0,5		0,5	0,5		0,5			
	01 1 31	Behandling av vassdragsinngrep m.v., nye vannkraftkonsesjoner, andre vassdragslovssaker	15		15	12		12			
01.S-02	01 1 32	Behandling av vassdragsreguleringssaker etter forurensningsloven i samsvar med nytt veiledningsmaterieell	1		1	1		1			
Skogbruk											
	01 1 31	Ivareta naturverninteressene ved skogbruksiltak	4		4	4		4			
	01 1 32	Fortsette prosjekt biologisk mangfold - skogbruk	4		4			0			
	01 1 33	Etablere og drive kontaktgruppe mot skogbruk	2		2	2		2			
Samferdsel											
	01 1 34	Videreføre arbeidet i kontaktgruppe med vegsjefen,	1		1	1		1			
El-forsyning											
	01 1 35	Ivareta miljøverninteressene ved el-kraftforsyning	2		2	2		2			
Motorferdsel											
01.D-03,04	01 1 36	Gi informasjon om motorferdselloven og tilhørende forskrifter	2		2	2		2			
	01 1 37	Foreta klagebehandling etter motorferdselloven	4		4	4		4			
01.D-52,53	01 1 38	Samle inn materiale og utarbeide statistikk om dispensasjoner etter motorferdselloven og rapportere til DN	2		2	2		2			
Totalsum			103	166	269	91,5	170	262	1.337	0	

2. Artsforvaltning

Nasjonale miljømål og strategier

- **Bevare det biologiske mangfoldet i naturen, herunder**
 - sikre at naturlige bestander av innlandsfisk og deres leveområder samt andre ferskvannsorganismer forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares
 - sikre levedyktige bestander av de store rovdyrartene og bidra til bevaring av genressursene i øvrige økosystemer
- **Sikre en økologisk forsvarlig ressursutnyttelse, slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares for framtidige generasjoner**

I henhold til internasjonale avtaler er Norge bl.a. forpliktet til å:

- Verne europeiske arter av ville dyr og planter, samt deres levesteder. Det skal legges særlig vekt på beskyttelsen av truede og sårbare arter (BERN-konvensjonen).
- Fremme beskyttelsen av bestander av trekkende, ville dyr som regelmessig krysser nasjonale grenser (BONN-konvensjonen)

Status

Det varierte naturgrunnlaget i Hedmark gir rom for et stort antall arter. Flere av artene forekommer i bestander som gir grunnlag for høsting. Andre må betegnes som truet i nasjonal sammenheng. 50 av de 79 viltartene som er oppført på listene over truede arter (Statens naturvernråd 1984, DN 1988) forekommer i Hedmark.

Hedmark er landets største elgfylke. Årlig avkastning av elgjakten er i størrelsesorden 1,1 mill. kg. kjøtt. Leveområdene til villreinsammene i Rondane, Sølenkletten, Knutshø, Tolga Østfjell og Forelhogna ligger helt eller delvis i Hedmark. Villreinjakt utøves derfor i 10 av Hedmarks 22 kommuner. Årlig felles det 1 000 - 1 500 villrein i Hedmark.

Alle de fire store rovviltartene forekommer i Hedmark. En reproduserende familiegruppe av ulver har sitt leveområde i grensetraktene mellom Värmland og Hedmark. Sentrale og østlige deler av Hedmark er ett av fire kjerneområder for bjørn i Norge. Med kjerneområder menes områder hvor arten viser stor aktivitet og hvor reproduksjon er sannsynlig. "Dovre - Snøhettastammen" av jerv berører fjellområdene nordvest i fylket og inngår i et kjerneområde for jerv. Hedmark har vært og er en del av hovedutbredelsesområdet for gaupe.

Utfordringer i Hedmark

- ☞ *Ivareta naturgrunnlaget slik at de plante- og dyrearter som naturlig forekommer i fylket, kan opprettholde livskraftige bestander.*
- ☞ *Opprettholde/opprette optimale stammer av hjorteviltartene ut fra ressursgrunnlaget på stedet.*
- ☞ *Sikre villreinstammens leveområder mot ytterligere fragmentering ved ulike typer naturinngrep*
- ☞ *Sikre levedyktige bestander av våre rovviltarter, og minimalisere konfliktene i forhold til andre interesser, særlig bufeinteressene*

Bestandene av store rovdyr forårsaker konflikter i forhold til bufenæringen. Antall sauer og lam erstattet for tatt av fredet rovdyr har variert fra 762 i 1986 til omlag 2200 i 1993.

Krepsepesten er en alvorlig trussel mot de gjenværende bestander. Overvåking og restaureringsforsøk skjer fortløpende. Alle storørretbestandene er truet. Storørretbestandene sikres ved utsettinger, biotopforbedrende tiltak, kalking og regulering av fisket.

En stor del av Hedmarks vassdrag er skadet av sur nedbør. Ca. 8 % av arealet avsyres i dag ved hjelp av kalking. Det er igangsatt 145 kalkprosjekter i regi av fylkesmannen. En stor del av prosjektene er undersøkt. Kalking gir en god effekt. Prosjektene "Operasjon Mjøsørret" og "Fisk og reguleringer i Glomma" er videreført. Disse prosjektene tar sikte på å styrke de stedegne bestanden ved utsettinger. To store anlegg for styrking av Glommaørreten er bygget. Et eget anlegg for sikring av Mistraørreten er også ferdig.

Det finnes et stort antall fiskeoppdrettsanlegg i Hedmark. Alle er nå ferdig konsesjonsbehandlet.

- ☞ *Skaffe oversikt over status og bestandsutvikling for truede arter.*
- ☞ *Sikre og øke sårbare fiskebestander (spesielt storørrestammene) og kreps. Ta vare på fiskebestander som er truet av forsurende. Begrense spredning av arter og hindre spredning av fiskesykdommer.*

MVA's rolle/strategi

- ☞ Kartlegge og overvåke leveområder viltbestander og leveområder for planter som krever spesielle hensyn. Fremme tiltak for å sikre sårbare bestander og formidle informasjon om disse.
- ☞ Framskaffe grunnlagsmateriale, utrede konflikter og sikre areal gjennom særlov og PBL
- ☞ Informere og veilede kommuner og organisasjoner faglig (arealbruk, bestandstilpasning, beskatning) og administrativt (viltlov, innlandsfiske lov, forskrifter, tilskott)
- ☞ Oppfølging og kontroll med gjennomføring av tiltakene i tiltaksplanen for villreinområdene i 1993 -- 99
- ☞ Informere om human jakt og opprettholde effektivt oppsyn
- ☞ Etablere godt samarbeid med landbruksmyndigheter, næringsorganisasjoner og organisasjoner om rovviltforvaltning, utvikle lokalt kontaktnett for bestandsregistrering og skadedokumentasjon og informere om rovviltets biologi og atferdsmønster
- ☞ Tildeling av fallvilt på vegne av Viltfondet. Utøve forvaltningsoppgaver etter viltloven og forskrifter til denne
- ☞ Kultiveringsplan for ferskvannsfisk skal realiseres innen år 2000. Kalkingsplan skal oppdateres i henhold til bedret datagrunnlag.
- ☞ Settefiskproduksjonen av stedegne bestander skal skje i samsvar med kultiveringsplanen for Hedmark. Oppdrett av regnbueørret og andre arter begrenses til områder med liten konflikgrad.

Ressursoversikt

Resultatområde 02. Artsforvaltning												
Løpenr. retn.l.	Resultat- mål nr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)			
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum				
					0					0		
					0					0		
02. D-07	02 1 01	Opprettholde bestandsnivået for elg	7		7	7		7				
	02 1 02	Drive CERSIM	2	4	6	2,5		2,5	25		1406.71.2	
02. D-02	02 1 03	Gjennomføre regional forvaltning - trekkende elg	2		2	2		2				
02. D-03	02 1 04	Gjennomføre overvåkingsprogrammet som forutsatt		1	1		1	1	10	10	1406.71.2	
	02 1 05	Opprettholde bestandsnivået på villreinstammene	4		4	4		4				
02. D-04	02 1 06	Tildele og følge opp tilskott til villrein	1		1	1		1	90		1427.71.3	
02. D-01	02 1 07	Vurdere og eventuelt endre minstearealer for hjortevilt	0,5		0,5			0				
	02 1 08	Hjortejaktforvaltning	1		1			0				
	02 1 09	Redusere antall kollisjoner hjortevilt og bil/tog	1		1	1		1				
	02 1 10	Få en bedre utnyttelse av rådyr - rådyr som ressurs	1		1	1		1				
	02 1 11	Behandle søknader hjorteviltskade	1		1	1		1	449		1406.71.2	
	02 1 12	Klagebehandling hjorteviltskade	0,5		0,5	0,5		0,5				
	02 1 13	Klagebehandling kommunale vedtak, hjortevilt	1		1	1		1				
	02 1 14	Forvaltning av bever	2		2	2		2				
	02 1 15	Gjennomføre overvåking smågnagere	1		1	1		1	20		1406.71.4	
02. D-11	02 1 16	Behandle fallviltsaker i samsvar med ny forskrift	2		2	3		3				
02. D-12	02 1 17	Tildele og følge opp tilskott til villtiltak	2		2	2		2	613		1406.71.4	
	02 1 18	Behandle refusjonskrav - kommunal viltforvaltning	1		1	1		1	656		1427.60.1	
	02 1 19	Opprettholde kontakt med forskningsinstitusjoner	1		1	1		1				
	02 1 20	Behandle løpende henvendelser, informasjon	4		4	4		4				
		Rovvilt			0			0				
	02 1 21	Overvåke norsk-svensk ulvestamme	7	9	16	12	4	16	150		1427.11.6	
	02 1 22	Gjennomføre bestandsregistrering bjørn	6	2	8	6	2	8	40		1427.11.6	
	02 1 23	Gjennomføre bestandsregistrering gaupe	4	6	10	4	6	10	70		1427.11.6	
	02 1 24	Gjennomføre bestandsregistrering jerv	2	1	3	2	1	3	30		1427.11.6	
	02 1 25	Gjennomføre bestandsregistrering kongeørn	2	2	4	2	2	4	20		1427.11.6	
	02 1 26	Vurdere og eventuelt klargjøre kvotejakt gaupe	2		2	2		2				
02. D-08	02 1 27	Utarbeide forvaltningsplan	8		8			0				
	02 1 28	Gjennomføre forebyggende tiltak, herunder rapportering	4		4	4		4	500		1427.73	
	02 1 29	Gjennomføre skadedokumentasjon, lønn	13	59	72	13	59	72	300		1427.11.6	
	02 1 30	Gjennomføre skadedokumentasjon, drift			0			0	400		1427.73	
02. D-10	02 1 31	Foreta erstatningsutbetaling innen gitte frister	13		13	12		12				
	02 1 32	Foreta klagebehandling	12		12	10		10				
02. D-09	02 1 33	Igangsette og drive rovviltbase	7		7	6		6				
	02 1 34	Behandle løpende henvendelser og informasjon	12		12	12		12				
	02 1 35	Gjennomføre info-møter og kurs	5		5	4		4				

Resultatområde 02. Artsforvaltning													
Løpnr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)				
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post		
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum					
					0					0			
					0					0			
	02 1 36	Skaffe bedre oversikt over forekomster og bestandsstatus for ferskvannarter	4		4	4		4		4			
	02 1 37	FISKbase skal være operativ	1		1	1,5		1,5					
	02 1 38	Bestandsstatus i kalkete områder skal dokumenteres og effektiviseres	4	8	12	4	8	12					
	02 1 39	Behandle kalkingstilskudd	3	4	7	3	4	7					
	02 1 40	KALKbase skal være operativ	1	4	5	1		1					
	02 1 41	Administrasjon av storprosjekt i Flagstadelva	1	4	5	1	4	5					
	02 1 42	Planlegging av nye kalkprosjekter	3	4	7	2	4	6					
	02 1 43	Slutføre kalkingsplan for Hedmark	2		2			0					
	02 1 44	Slutføre kalkingsplan for grensevassdragene	2		2			0					
	02 1 45	Info om kalkingen i Hedmark	1	4	5	1		1					
	02 1 46	Revisjon av utsettingspålegg	0,5		0,5			0					
	02 1 47	Gjøre Glomma til en bedre fiskeelv. "Glommaprosjektet"	7	24	31	8	24	32					GLB 260'
	02 1 48	Kartlegging av storørrebestander, innhenting av data	0,5		0,5	1		1					
	02 1 49	Stamfiskanlegg, bygge anlegg i Revlingåa og Elgåa	0,5		0,5			0					
	02 1 50	Styrke storørrebestandene i Mjøsa, arbeid med Mjøsa fiskeforvaltning (MFF)	0,5		0,5	0,5		0,5	30	30			1406.11.6 Forutsatt rammøkning
	02 1 51	Sikring av Mistraørreten, "Prosjekt Mistra"	2		2	1		1					
	02 1 52	Utarbeide forvaltningsplaner for store innsjøer	0,5		0,5	1		1					
	02 1 53	Overvåking av krepslokalliteter		1	1		1	1					
	02 1 54	Etablere nye sikringslokaliteter for kreps		1	1		1	1					
	02 1 55	Reetablering av tapte krepsbestander		1	1		1	1					
	02 1 56	Arbeide med Krepseutvalget (adm. møter etc).	0,5		0,5	0,5		0,5					
	02 1 57				0			0					
	02 1 58	Informasjonsarbeide (kommuner og rettighetshavere). MIK	1		1	2		2					
	02 1 59	Tilskuddsordninger fiskefondet	1,5		1,5	2		2					
	Mangfold				0			0					
	02 1 60	Utarbeide program for overvåking/registrering av truede arter	4		4	4		4					
	02 1 61	Inventere voksesteder for Svartkulle og utarbeide forslag til skjøtselstiltak			0			0	30				1427.11
Totalsum			173	139	312	162	122	284	3.433	40			

5. Kulturminner og kulturlandskap

Nasjonale miljømål og strategier

Målet er å

- verne kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap med deres egenart og variasjon
- sikre, framheve og formidle kunnskap om et bredest mulig utvalg av kulturminner og kulturmiljø
- bevare variasjonsrikdommen, det historiske og kulturhistoriske perspektivet og det økologiske mangfoldet i kulturlandskapet

Status

Grov regional oversikt over representative kulturlandskapstyper foreligger.
Mangler oversikt over artsvariasjonen innenfor og mellom disse og over spesielle kulturlandskapstyper.

Utfordringer i Hedmark

- ☞ Fremme en utvikling i jordbrukslandskapet som tar vare på det genetiske mangfoldet og variasjonen i landskapstyper og samtidig legger til rette for naturopplevelse og rekreasjon.

MVA's rolle/strategi

- ☞ Medvirke i arealplanlegging etter plan- og bygningsloven.
- ☞ Delta aktivt i Samarbeidsgruppen for kulturlandskap.
- ☞ Samarbeide med landbruksmyndigheter, kommuner og organisasjoner.
- ☞ Gjennom informasjon bidra til å skape positive holdninger til kulturlandskapet.

Ressursoversikt

Resultatområde 05. Kulturmiljøer og kulturlandskap											
Løpenr. retn.l.	Resultat-målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
05. D-01	05 2 01	Holde database "KULTURLANDSKAP" operativt	1		1	1			1		
		Biologisk mangfold og ferdselsiltak skal være prioriterte områder ved utnyttelsen av jordbruksavtalens kulturlandskapsmidler									
05. D-02	05 2 02	Dispensasjonssaker fra "krav om bevaring av kulturlandskapet" skal ta tilstrekkelig miljøhensyn.	1		1	1			1		
05. D-03	05 2 03	Skaffe kunnskap om hvordan tilskuddsordningene fordeles/virker på biologisk mangfold i landskapet	1		1	1			1		
	05 2 04	Gjennomføre inventering av lavere dyreliv innenfor tørrbakkesamfunn	0	4	4	0		0	35	1427.11.6	
	05 2 05	Medvirke i forsøksordninger med forvaltningsplan for kulturlandskap nær tettsteder.	1		1	3		3	20	30 1427.62/31	
	05 2 06	Kunnskap framkommet i "Nasjonal registrering" skal være kjent i kommunene og hos berørte grunneiere Kulturlandskapet skal være et element i kommunale miljø- og naturressursprogrammer og i kommuneplanene	2		2	1		1			
Totalsum			6	4	10	7	0	7	55	30	

8. Overgjødning og utslipp av organiske stoffer

Nasjonale miljømål og strategier

Oppryddingen i kommunale utslipp skal i hovedsak være avsluttet innen år 2000 (Stortingsmelding 64 (1991-92) om Norges oppfølging av Nordsjødeklarasjonene).

Utslippene av fosfor til utsatte områder av Nordsjøen skal reduseres med i størrelsesorden 50 % i løpet av 1995 med 1985 som basisår. Utslippene

av nitrogen til utsatte områder av Nordsjøen skal reduseres med i størrelsesorden 50% i løpet av 1998 med 1985 som basisår. (Hedmark sogner til utsatte områder).

Utslipp av organisk stoff fra landbruk skal ikke forårsake ulemper for andre brukergrupper (gjennomføres innen år 2000).

Status

Noen mindre tettsteder er fortsatt ikke tilknyttet høygradige renseanlegg. De viktigste gjenstående utbygginger vil være gjennomført før 1996. Enkelte tiltak vil gjenstå til rundt år 2000. Alle kommunale utslippstillatelser er revidert.

Driftskvaliteten på renseanleggene begynner å bli relativt bra. Overløpsutslippene er dårlig kvantifisert både på renseanlegg og på transportsystemet. Effekten på lokale resipienter forårsaket av tap fra ledningsnett er lite dokumentert. Enkelte kommuner har mye dårlig ledningsnett med stor innlekking av fremmedvann. Flere kommuner har netto forfall på ledningsanleggene tross betydelig fornyelsesaktivitet.

Mange separate avløpsanlegg tilfredsstillende ikke dagens krav, og det er behov for opprydding for en del av disse anleggene, særlig i områder med ugunstige grunnforhold og svake resipienter. Ulovlig avløpsanlegg i fritidsbebyggelse kan skape fare for forurensning og er et voksende problemområde.

All næringsmiddelindustri i Hedmark er tilknyttet kommunale renseanlegg, unntatt Maarud i Sør-Odal som har eget anlegg, og enkelte private brennerier. Ved noen renseanlegg forårsaker avløp fra nærings-

middelindustri driftsproblemer og økte utslipp. Det er særlig der avløp fra meierier og potetbearbeidende virksomheter utgjør en betydelig andel av tilførselen til renseanleggene at problemene har vært mest merkbare. Driftsproblemene øker med variasjoner i belastningen og manglende stabilitet på prosessavløpsvannets sammensetning.

Fylkesmannen i Hedmark har fått delegert myndighet etter Forurensningsloven for næringsmiddelindustri, vaskerier og renserier.

Hedmark er et av landets største jordbruksfylker med ca 10 % av jordbruksarealet og et betydelig husdyrhold. Gjennom Mjøsaksjonen og øvrig arbeid med å redusere forurensningen fra næringa er det gjennomført betydelige tiltak mot forurensninger som allerede har bidratt til å forbedre vannkvaliteten både i Glomma og Mjøsa. Dette arbeidet videreføres slik at en kan sikre en varig stabil vannkvalitet i hovedvassdragene.

Hedmark har et stort antall fiskeoppdrettsanlegg, hvorav mange medfører overgjødningsproblemer i lokale vassdrag. En del anlegg har konsesjon for utslipp eller er under konsesjonsbehandling, men det finnes også en del ulovlige anlegg.

Utfordringer i Hedmark

- ☞ Opprettholde en naturlig økologisk balanse i hovedvassdrag såvel som i sidevassdrag. Vannkvalitetskrav skal være tilfredsstillende i forhold til vassdragenes brukerinteresser og naturverdi.
- ☞ Gjennomføre nødvendige tiltak for å oppfylle Hedmarks "andel" av utslippsreduksjon i forbindelse med Nordsjøkonvensjonene.
- ☞ Arbeidet med å redusere forurensninger fra punktutslipp og arealavrenning i jordbruket skal videreføres. Det skal arbeides aktivt slik at gjeldende forskrifter følges og at egnede virkemidler utvikles for å redusere arealavrenning til et akseptabelt nivå. Arbeidet med resultatkontrollrapportering skal intensiveres.
- ☞ Nødvendige tiltak for å gjennomføre opprydding innen år 2.000 må innarbeides i kommunale

hovedplaner og tiltaksplaner for avløp. På bakgrunn av hovedplaner og operative kommunale internkontrollsystemer vil kommunene kunne få mer ansvar for egne løsninger. Viktige ledd i oppryddingen vil være å

- sikre stabil drift av kommunale avløpsanlegg gjennom bedre kommunale driftsrutiner og internkontroll, og videreutvikling av driftsassistansen.
- Bedre de deler av det kommunale ledningsnett som har for dårlig kvalitet, slik at det oppstår utlekking fra ledningsnett, uønsket overløpsdrift og redusert renseeffekt i perioder.
- Etablere renseanlegg for mindre tettsteder som ennå ikke har dette, og knytte til tettstedsnær bebyggelse med separate utslipp.

- Gjennomføre tiltak i spredt bebyggelse på grunnlag av områdevis vurdering av forurensningssituasjonen og kostnader knyttet til evt. tiltak

↳ Arbeidet med å redusere landbruksforurensninger fra punktutslipp og arealavrenning skal videreføres. Det skal arbeides aktivt slik at gjeldende forskrifter følges og at egnede virkemidler utvikles for å redusere arealavrenning til et akseptabelt nivå.

MVA's rolle/strategi

- ☞ Målsetting for lokal oppfølging av Stortingsmelding 64 (1991-92) for kommunale utslipp forutsettes å være ivarettatt ved gjennomføring av kravene i de nye utslippstillatelsene og varslet krav om nitrogenfjerning ved HIAS.
- ☞ Kommunalt engasjement og prioritering av oppgavene er likevel nødvendig for å nå målene. Kommunene må etablere nødvendig ambisjonsnivå/mål, prioritere nødvendige midler og en tilstrekkelig organisasjon, og ha et IK-system som sikrer gjennomføring og kvalitetssikring. MVA vil
 - følge opp og kontrollere gjennomføringen av de tiltak som er krevd gjennomført
 - føre kontroll med utslipp
 - føre tilsyn med kommunenes internkontrollsystemer
 - Være pådriver når det gjelder utarbeidelse av hovedplaner for avløp og bidra med statlige premisser til arbeidet
- ☞ Alt sanitæravløp fra tettsteder skal føres til renseanlegg. Driftsstabilitet på renseanlegg og ledningsanlegg skal bedres. Driftsavbrudd og overløpsutslipp skal reduseres gjennom bedre beredskap og bedre rutiner for drift og vedlikehold.
- ☞ Innsatsen for å fremme tiltak på spredt bebyggelse og andre separate utslipp skal økes, med vekt på «problemområder» med dårlige grunnforhold og sårbare vassdrag.
- ☞ Tilsynsaktiviteten ved bedrifter vil bli prioritert ut fra utslippsmengder og evt. driftsproblemer ved kommunale anlegg. Systemrevisjoner vil bli planlagt samordnet med Arbeidstilsynet.
- ☞ Det skal arbeides aktivt for å få landbruksmyndigheter og landbruksnæring til å bidra slik at utslipp fra punktkilder kan reduseres til et minimum og at arbeidet med å rydde opp i eksisterende forhold kan sluttføres i løpet av 1995. Kontroll og overvåkning, informasjon, samarbeid og rapportering vil bli viktige virkemidler i dette arbeidet. På arealavrenningssiden vil det bli arbeidet med motivasjon og tilrettelegging av egnede virkemidler i tillegg til kontroll.
- ☞ Overvåkingen av Finsalbekken, som er sterkt påvirket av landbruksvirksomhet, videreføres.
- ☞ Den helhetlige vassdragsovervåkingen skal styrkes, gjennom ferdigstilling av en strategisk plan og ved å sikre en bred finansiering av et langsiktig program.
- ☞ Foreta konsesjonsbehandling for kultiveringsanlegg for fisk. Ulovlige fiskeoppdrettsanlegg skal oppspores og avvikles.

Ressursoversikt

Resultatområde 08. Overgjødsling og utslipp av organiske stoffer											
Løpenr. retn.l.	Resultat-målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
Kommunale utslipp					0				0		
08.S-01	08 3 01	Være pådriver, informere og formidle statlige premisser ved utarbeidelse av kommunale hovedplaner for avløp (inkl. spredt bebyggelse). I løpet av 1995 bør alle kommuner være godt i gang med førstegenerasjons hovedplan. Arr. 1 konferanse for kommunene.	10		10	12		12	50	50	1406.11 Forutsatt rammøkning
08.S-01	08 3 02	Motivere og veilede kommunene for kartlegging av tilstanden og utarbeidelse av tiltaksplaner mot forurensning fra spredt bebyggelse. Arbeidet bør primært kobles mot hovedplan for avløp. 1 konferanse	2		2	2		2	15	50	1406.11 Forutsatt rammøkning
08.S-02	08 3 03	Behandle søknader om tilskudd over 1442.63, avslå søknader som ikke er tilskuddsberettiget, og sende inn prioritert liste innen 1.3.95	2,6		2,6	2		2			
08.S-51	08 3 04	Innhente data fra kommunene, legge inn data på SSB-Avløp innen 1.4.95, utarbeide årsrapport innen 1.5.95 og følge opp de kommunale rapportene med ett kontaktmøte med hver kommune	14		14	14		14	8		1441.11
08.S-03	08 3 05	Følge opp framdriften når det gjelder nitrogenfjerning	1,6		1,6	1		1			
08.S-05	08 3 06	Følge opp nasjonal Nordsjøplan, herunder følge opp framdriften for P-fjerning og framskaffe oversikt over status pr. 31.12.95.	1,2		1,2	1		1			

Resultatområde 08. Overgjødning og utslipp av organiske stoffer											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
08.S-06	08 3 07	Igangkjøring av SESAM og innlegging av data. Jfr. resultatområde 19 om ressursbehov	NBI	NBI	0				0		
08.S-04	08 3 08	Ferdigstille slamplan for Hedmark	0,6		0,6				0		
08.S-04	08 3 09	Ferdigstille mønsterplaner for slam i kommunene	0,5		0,5				0		
08.S-04	08 3 10	Informere om det nye slamregelverket, ta initiativ til utarbeidelse av kommunale slamplaner og sørge for iverksettelse når nytt slamregelverk foreligger	4		4	7			7		
08.S-52	08 3 11	Rapportere konkret innen 1.11.95 hvordan myndighetenes mål om opprydding innen år 2000 skal nås, i samsvar med kommende instruks fra SFT	1,4		1,4	2			2		
08.S-53	08 3 12	Utarbeide oversikt over status for forbud mot kjøkken-avfallskverner (etter opplegg fra SFT) innen 1.10.1995	0,2		0,2				0		
	08 3 13	Foreta systemrevisjon i 2 kommuner	3		3	6			6		
	08 3 14	Saksbehandling/utslippstillatelser, kommunale enkeltsaker	2,5		2,5	2,5			2,5		
	08 3 15	Kontroll av større jordenseanlegg	1		1	1			1		
	08 3 16	Vurdere kommunale budsjetter på VAR-siden	2		2	3			3		
	08 3 17	Behandle søkn. om utslipp fra turistbedr. og institusjoner m.v.	3		3	3			3		
08.S-01	08 3 18	Kontroll, oppfølging og kompetanseheving i kommunene for bedret saksbehandling på området separate avløp.	2		2	2			2	1406.11 Forutsatt rammøkning	
					0				0		
Landbruksforurensning			1		1				0		
08.S-07	08 3 19	Innspill til MDs arbeid med landbruk og miljøspørsmål innen 1. oktober.	1,5		1,5	1,5			1,5		
	08 3 20	Forskriftskontroll med erosjon og arealavrenning, bl.a. flyovervåkning.	5		5	6			6	1406.11 Forutsatt rammøkning	
	08 3 21	Forskriftskontroll av punktutslipp, 80 bruk (inkl. etterfølgende saksbehandling)	16		16	17			17		
08.S-54	08 3 22	Rapport om landbrukskontrollen til SFT innen 31.05.95.	2,5		2,5	2,5			2,5		
08.S-55	08 3 23	Overvåke Finsalbekken og rapportere resultater til SFT innen 31.05.95.	1		1	1			1		
	08 3 24	Samarbeid med landbruksmyndighetene, bl.a. sekretariatsfunksjon for Samarbeidsutvalget miljøvern-landbruk, 4 møter.	4,0		4,0	2,0			2,0		
	08 3 25	Konferanse for kommunene om landbruksforurensning.	1		1	1			1	15	
	08 3 26	Resultatkontroll for gjennomførte tiltak - punktutslipp. Prosjekt	4	23	27	4	23	27	250	250	
					0				0	1441.11, evt. 1442.11.5 (MD)	
Fiskeoppdrett					0				0		
	08 3 27	Behandle nye søknader	0,5		0,5	0,5			0,5		
	08 3 28	Generell informasjon	0,5		0,5	0,5			0,5		
	08 3 29	Innhente statistikk fra kultiveringsanleggene	0		0				0		
	08 3 30	Konsesjonsbehandling av kultiveringsanleggene	2		2	2			2		
08.S-12	08 3 31	Igangkjøring av SESAM og innlegging av data. Jfr. resultatområde 19 om ressursbehov	NBI	NBI	0				0		
08.S-11	08 3 32	Fornidle informasjon til næringen og til kommuner m.v. om effekter av utslipp	0	0	0				0		
08.S-10	08 3 33	Utslippskontroll med matfiskanleggene. Skaffe oversikt over miljøtilstand og drift ved anleggene	0	0	0	6			6		
08.S-10	08 3 34	Gjennomføre systemrevisjon av matfiskanlegg med dårlig drift	0	0	0	3			3		
	08 3 35	Sanering av ulovlige anlegg			0	2			2		
08.S-56	08 3 36	Sammenstille utslippsresultatene for N og P og sende rapport til SFT innen 1.4.95	0	0	0						
08.S-57	08 3 37	Sammenstille årsrapportene fra fiskeoppdrettsanleggene med oversikt over produksjon, forbruk og utslippsmengde i fylket, og sende sammenstillingen til SFT med kopi til DN innen 1.4.95	0	0	0				0		

Resultatområde 08. Overgjødning og utslipp av organiske stoffer											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
Industri											
					0				0		
08.S-13	08 3 38	Utarbeide oversikt over delegerte bedrifter og legge inn dataene i INKOSYS innen 1.10.95	1		1				0		
08.S-13	08 3 39	Utarbeide oversikt over ikke konsesjonspliktige bedrifter innen delegerte bransjer innen 1.10.95	1		1				0		
08.S-14	08 3 40	Evaluerer ordningen med delegering av industribedrifter, og gi tilbakemelding til SFT om erfaringer og synspunkter på ordningen innen 1.3.95	1		1				0		
08.S-58	08 3 41	Rapportere årlige utslipp fra næringsmiddelindustri og vaskerier på INKOSYS-MVA innen 1.6.95	1		1	1			1		
	08 3 42	Kontroll av 5 bedrifter innen næringsmiddelindustri	3		3	6			6		
	08 3 43	Systemrevisjon i 1 næringsmiddelindustribedrift	1,5		1,5	5			5		
	08 3 44	Saksbehandling/utslippstillatelser, næringsmiddelind.	2		2	2			2		
08.S-15	08 3 45	Plan for systemrevisjoner i 1996 til SFT innen 15.5.95	0,2		0,2	0,2			0,2		
08.S-16	08 3 46	Rangere/prioritere virksomheter som FMVA har tilsynsansvar for, og rapportere til SFT innen 1.11.95	1,5		1,5	0,5			0,5		
	08 3 47	Utarbeide rapport for kontrollvirksomheten i 1995 og sende SFT innen 1.3.96			0	1			1		
					0				0		
Miljøovervåking											
					0				0		
	08 3 48	Fullføre arbeidet med strategisk plan for vassdragsovervåking	2,5		2,5				0		
08.S-17	08 3 49	Koordinering og adm. ledelse, vassdragsovervåking i Hedmark. Oppfølging av strategisk plan	2,2		2,2	3			3		
08.S-17	08 3 50	Administrere gjennomføring av overvåkningsprosjekter i de enkelte vassdrag (Sidevassdrag til Trysilvassdraget, og bidrag i forbindelse med Mjøsa og Glomma)	1		1	1			1	500	
08.S-59	08 3 51	Rapportere 1993-resultatene til SFT	0,5		0,5	0,5			0,5	500	
Totalsum			109	23	132	128	23	151	863	855	

1406.11 80'
forutsatt
rammestyring
1441.11
Kommuner m.v.

9. Helse- og miljøfarlige stoffer

Nasjonale miljømål og strategier

Utslippene til luft og vann av 36 spesifiserte miljøgifter skal reduseres med minst 50 % innen 1995 med 1985 som basisår. Utslippene av kadmium, kvikksølv, bly og dioksiner skal reduseres med minst 70 %. (Stortingsmelding 64, 1991-92 om Norges oppfølging av Nordsjødeklarasjonene). Utslippene av 13 andre spesifiserte miljøgifter skal reduseres med 70 % i samme periode.

Faren for alvorlige forurensningsproblemer som følge av miljøgifter i grunnen og sedimenter og av tidligere feildisponeringer av spesialavfall skal reduseres til et minimum innen år 2000 (St. meld. 46 (1988/89)).

Status

Kunnskap om eventuell påvirkning av plantevernmidler i vassdrag i Hedmark finnes ikke. Det arbeides med å avklare problematikken knyttet til tidligere deponering av DDT-holdig avfall ved en planteskole.

Hedmark har 2 lokaliteter, en tidligere kommunal fyllplass og en industritomt (treimpregnering, kreosot), som er rangert i klasse 1 (høyeste prioritet for oppfølging) i SFT's kartlegging. Planlegging av oppfølgingstiltak er igangsatt ved fyllplassen.

Utfordringer i Hedmark

☞ Kartlegge mulig påvirkning av plantevernmidler i vassdrag gjennom enkel overvåkning.

☞ Redusere utslippene av miljøgifter til jordsmonn og vassdrag. Redusere risiko for opptak av miljøgifter i næringskjeden. Overvåke utslipp og påvirkning fra gamle deponier og forurenset grunn, og iverksette tiltak etter behov.

MVA's rolle/strategi

☞ Videreføring av et enkelt overvåkningsopplegg i Finsalbekken for å bedre kunnskapsgrunnlaget på området rester av plantevernmidler i overflatevann.

☞ Bistand ved tiltak ved høyest prioriterte lokaliteter. Oppfølging (overvåking og evt. tiltak) ved lavere rangerte tiltak. Registrering av nyrapporterte lokaliteter.

☞ Fylkesmannen vil videre samarbeide med SFT hvor SFT har hovedansvar, men trenger lokal bistand.

Ressursoversikt

Resultatområde 09. Helse- og miljøfarlige stoffer											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
09.S-X1	09 3 01	Overvåke mulige plantevernmiddelester i Finsalbekken.	0,5		0,5	0,5			0,5		
					0				0		
Fiskeoppdrett											
					0				0		
09.S-01	09 3 02	Formidle informasjon til næringen og aktuelle myndigheter (fiskeri, veterinær) om omfang og effekter av bruk av helse- og miljøfarlige stoffer	0,4		0,4	1			1		
09.S-51	09 3 03	Sammenstille årsrapportene fra fiskeoppdrettsanleggene med oversikt over forbruket av helse- og miljøfarlige stoffer i fylket og sende rapport til SFT med kopi til DN innen 1.4.95	0,6		0,6	0,6			0,6		
					0				0		
Opprydding i deponier, forurenset grunn og sedimenter											
					0				0		
09.S-02	09 3 04	Oppfølging av og bistand til SFT i konkrete saker, bl.a. registrere nye saker og rapportere til SFT.	1		1	1			1		
09.S-03	09 3 05	Inkludere spesielle forutsetninger/krav for deponier med spesialavfall ved oppdatering av gamle fyllinger	0,5		0,5	0,5			0,5		
09.S-52	09 3 06	Oppfølging av saker der FMVA har forurensningsmyndighet, med innrapportering av undersøkelser, tiltak og evt. avslutning, samt nye lokaliteter som bør følges opp.	1		1	1			1		
Totalsum			4	0	4	4,6	0	4,6	0	0	

10. Akutte olje- og kjemikalieutslipp

Nasjonale miljømål og strategier

Det skal til enhver tid eksistere et akseptabelt beredskapsnivå sett i forhold til trusselen om akutte olje- og kjemikalieutslipp.

Utfordringer i Hedmark

↳ Etablere og utvikle en funksjonell beredskapsordning.

Status

Beredskapsordning er etablert for Hamar politidistrikt og Østerdal politidistrikt inkludert Våler kommune. Kongsvinger og Romerike politidistrikter samarbeider om en felles plan for beredskap. Planen er enda ikke godkjent av en del kommuner i Akershus. Saken er oversendt SFT for initiativ m.h.t. videre fremdrift.

MVA's rolle/strategi

☞ Delta i utarbeidelsen av beredskapsplaner og bidra med miljøvern faglige innspill. Følge opp at beredskapsplanene senere blir ajourført ved behov.

Ressursoversikt

Resultatområde 10. Akutte olje- og kjemikalieutslipp											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
	10 3 01	Diverse	0,2		0,2				0		
10.S-01	10 3 02	Bistå SFT i arbeid med omorganisering av den interkommunale beredskapen mot akutt forurensning	1		1	2			2		
	10 3 03	Videreføring av arbeidet med ef felles plan for akutt forurensning i sørfylket og Akershus	0,5		0,5				0		
10.S-02	10 3 04	Gjennomgå de interkommunale beredskapsplanene og bistå med å oppgradere miljøsidene i disse i tråd med kriteriene utarbeidet av DN innen 31.12.1995	0		0	4			4		
10.S-03	10 3 05	Personell fra MVA skal inngå som rådgiver for stat og kommune i miljøspørsmål ved akutt forurensning	1		1	1			1		
10.S-04	10 3 06	Bistå SFT med implementering av forskrift om nedgravde oljetanker (kommer i 1995). Informasjon(?)	1		1	1			1		
Totalsum			3,7	0	3,7	8	0	8	0	0	

11. Avfall og gjenvinning

Nasjonale miljømål og strategier

Avfallsproblemene skal løses slik at avfallet blir til minst mulig skade og ulempe for mennesker og naturmiljø, samtidig som avfallet og håndteringen av dette legger minst mulig beslag på samfunnets ressurser (St.meld. 44 (1991-92)).

Hovedstrategi for å nå målet er i prioritert rekkefølge å

- Hindre at avfall oppstår, og redusere mengden skadelige stoffer i avfallet
- Fremme ombruk, materialgjenvinning og energiutnyttelse
- Sikre en miljømessig forsvarlig sluttbehandling av restavfallet

For spesialavfall gjelder følgende strategier (St.prp. 111 (1988-89 og St.prp. 103 (1990-91)):

- Frem mot år 2000 skal forurensningsproblemene knyttet til spesialavfall reduseres til et nivå som ikke skader helse og miljø. Avfallet skal utnyttes på en ressursmessig forsvarlig måte.

- Innen 1996 skal det bygges opp disponeringsordninger med tilstrekkelig kapasitet for alle typer spesialavfall i Norge.
- Innen år 2000 skal praktisk talt alt miljøfarlig avfall som genereres i Norge bli behandlet i godkjente norske behandlings- og deponeringsanlegg.
- Faren for alvorlige forurensningsproblemer som følge av tidligere feildisponert avfall skal reduseres til et minimum før år 2000 (St.meld. 44)

Andre definerte mål:

- Målet for bilvraksystemet er at 90 % av samtlige utrangerte kjøretøy under 3,5 tonn og beltemotorsykler skal leveres inn som pantevrak.
- Slam fra kommunale renseanlegg skal i størst mulig grad utnyttes som gjødsel og jordforbedringsmiddel (SFT).
- Alt avfall fra fiskeoppdrett skal håndteres slik at det ikke fører til forurensningsproblemer. 90% av avfallet skal gjenvinnes, og på lang sikt skal 75% av dette gå til fôr.

Resultater i 1994

Av aktiviteter som inngår i virksomhetsplanen for 1994, og viktige resultater for øvrig, nevnes:

- Brosjyre om avfall i landbruket er utgitt og evaluert. Evalueringen viste at denne typen informasjon når fram til mange i målgruppen
- Samarbeid mellom kommuner og avfallsselskaper er delvis i gang, men mye gjenstår. Hedmark og Oppland Avfallsgjenvinning (HOAG) er etablert.
- Mye tid er benyttet i arbeidet for å få organisert felles avfallsselskap for sør- og midt fylket. Det er etablert samarbeid med engasjert leder for å utrede dette, men fortsatt gjenstår mye før selskapet evt. kan etableres.
- Planlegging av kommunale gjenvinningsstasjoner i kommunene er i gang i de fleste kommuner. Nesten alle har søkt om tilskudd til etablering av mottak for spesialavfall.

- Forsøk med kildesortering, bl.a. i HIAS-området, er gjennomført med positive resultater, og vil bidra til beslutningsgrunnlaget ved innføring av generell kildesortering i kommunene.
- Bedriftene "Miljøtransport" og "Miljøfôr" er etablert, med innsamling av matavfall fra storhusholdninger i HIAS-området (og deler av Oppland), og produksjon av svinefôr. Miljøfôr tar også hånd om endel produksjonsavfall.
- Hernesmoen avfallsplass er nedlagt, og avfallet fra kommunene i sørfylket blir nå transportert til Esvall, organisert gjennom selskapet Glåmdal Interkommunale Renovasjonsselskap (GIR). Det gjenstår å fastsette krav til avslutning og evt. videre oppfølging av plassen på Hernesmoen.

Status

Store mengder avfall som kan resirkuleres eller utnyttes på annen måte havner fortsatt på fylling.

Alle avfallsplasser i Hedmark er gitt konsesjon i samsvar med gjeldende retningslinjer. Standarden for de fleste deponeringsplassene tilfredsstiller ikke de nye kravene som SFT har innført.

Tvungen tømning av septikslam er gjennomført i de fleste kommuner. De tre som gjenstår skal ha dette gjennomført i løpet av 1994. Omtrent halvparten av slammet (tonn, våt tilstand) disponeres i jordbruket, noe

benyttes på grøntarealer og toppdekke, og resten (nesten 1/3) deponeres.

Alle kommunale slamdeponier er konsesjonsbehandlet etter gjeldende retningslinjer. Med krav om størst mulig grad av anvendelse av slam i jordbruket eller anvendelse til jordforbedringsmiddel må slambehandlingen revurderes. Ajourføring av slamplan for Hedmark er under arbeid i samsvar med forslag til nye slamforskrifter.

Kommunale innsamlingsordninger og mottaksanlegg for spesialavfall er i liten grad utbygd. Etablerte lokale mottak mottar svært lite spesialavfall fra mindre virksomheter og småindustri.

Faste tømmerutiner for bensin- og oljeutskillere er innført i de fleste kommuner, og oppsamlingssystemet for bilvrak fungerer i hovedsak tilfredsstillende.

I Hedmark er det relativt få saker med etterlatt spesialavfall, men problemstillingen er aktuell for enkelte lokaliteter.

For å oppnå målene om en bedre avfallsdisponering må håndteringen organiseres på en måte som gir tilstrekkelig styrke og kompetanse. Det er foreløpig etablert 3 større samarbeidsløsninger:

- Kommunene i Nord-Østerdalen (Alvdal, Tynset, Tolga og Os) og Røros i Sør-Trøndelag samarbeider gjennom Torpet avfallsselskap om Torpet avfallsplass.
- Kommunene på Hedemarken (Ringsaker, Hamar, Løten og Stange) samarbeider gjennom HIAS om Heggvin
- Kommunene Sør-Odal, Nord-Odal, Kongsvinger og Eidskog har i 1994 etablert selskapet Glåmdal Interkommunale Renovasjonsselskap (GIR), med felles levering av avfall til Esvall fyllplass i Nes kommune (Akershus).

Solør renovasjon med kommunene Grue, Åsnes og Våler samarbeider med de øvrige kommunene i "sørfylket" om framtidige avfalls løsninger.

Avfallsselskapene i Hedmark og Oppland har inngått intensjonsavtale om samarbeid om avfallsgjenvinning (Hedmark og Oppland Avfallsgjenvinning (HOAG). Samarbeidet omfatter drift, omsetning, etablering av virksomheter med basis i avfall som kan gjenvinnes. Fra Hedmark deltar HIAS, GIR, Solør renovasjon og Torpet i samarbeidet.

I tillegg er det igangsatt utredningsarbeid med sikte på utvidet organisatorisk samarbeid:

- "Torpet-kommunene" og Follal, Stor-Elvdal, Rendalen og Engerdal samt Holtålen (Sør-Trøndelag) utreder et organisatorisk samarbeid om framtidig avfallshåndtering
- "GIR-kommunene" sammen med Grue, Åsnes, Våler, Elverum, Trysil og Åmot utreder også et organisatorisk samarbeid om framtidig avfallshåndtering

Prosjekt Avfall og Gjenvinning (PAG) avsluttes i 1994. PAG har i vesentlig grad styrket grunnlaget for å utvikle gode gjenbruks-/gjenvinningsløsninger for avfall og slam. Miljøvern avdelingen ser det som helt avgjørende å sikre ressurser slik at det grunnlag som er lagt gjennom prosjektet, kan videreføres i avdelingens regi. Hvis dette ikke skjer vil mye av det som er gjort i PAG-perioden kunne gå tapt.

Utfordringer i Hedmark

- ↳ Redusere mengden avfall til deponi med 50% gjennom kildesortering av avfall, økt gjenvinningsgrad og stabilisering/reduksjon av avfallsgenereringen.
- ↳ Opprette gjenvinningsstasjoner og evt. innsamlingssystem i alle kommuner og stenge alle dagens grovavfallsplasser.
- ↳ Bygge ut systemet for innsamling av spesialavfall og bidra til at våtorganisk avfall både fra

næringsvirksomhet og husholdninger utnyttes til dyrefor eller komposteres.

- ↳ Sikre avsetning av utsorterte avfallsfraksjoner bl.a. gjennom stimulering av lokal næringsutvikling.
- ↳ Gjennomføre nødvendige tiltak for å redusere forurensningspotensialet fra etterlatt spesialavfall ved prioriterte lokaliteter.
- ↳ Overvåke miljøpåvirkning fra fyllinger og deponier.
- ↳ Utvikle disponeringsmåter for kloakkslam - unngå deponering.

MVA's rolle/strategi

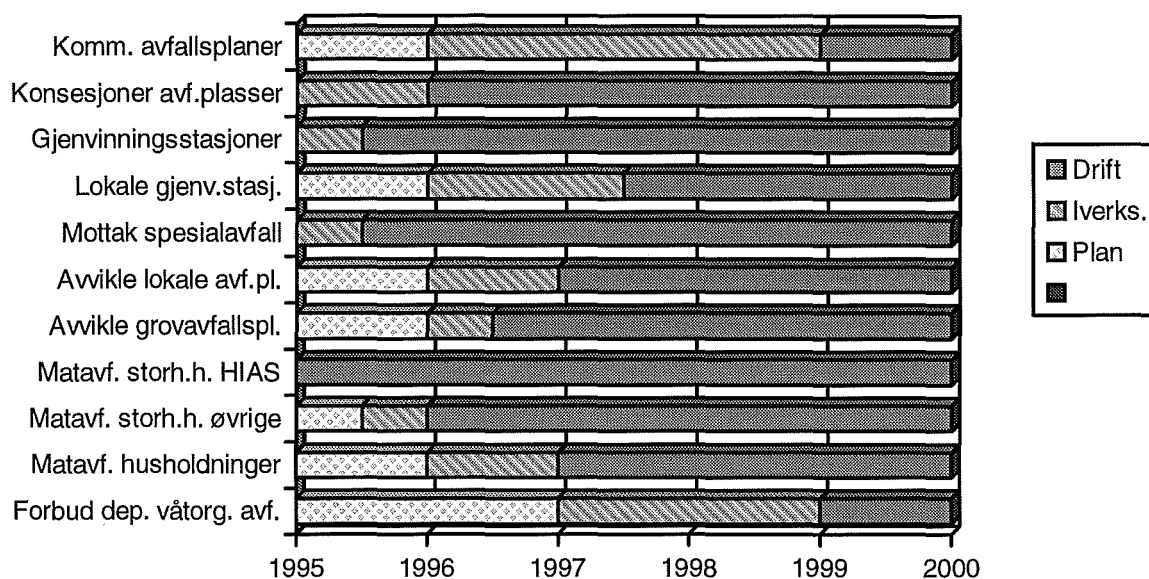
- ☞ Følge opp tidligere initiativ, være pådriver og bidra aktivt i arbeidet for å fremme en hensiktsmessig organisering av avfallshåndteringen i Hedmark. Organiseringen må skje med sikte på bl.a. å sikre avsetning av kildesortert avfall. Samarbeid mellom avfallsselskaper, kommuner, fylker og næringslivet må etableres.
- ☞ Følge opp arbeidet med kommunale avfallsplaner; ambisjonsnivå, tiltak og framdrift for gjennomføring
- ☞ Revidere konsesjonene for samtlige avfallsplasser i fylket:
 - Fastsette krav i h.h.t. SFTs retningslinjer for de plasser som skal opprettholdes. Forbud mot deponering av matavfall fra storhusholdninger innføres i løpet av 1995, og for vanlige

husholdninger i løpet av 1996. Forbud mot alt våtorganisk avfall innføres før 1999.

- Fastsette krav til avslutning og evt. videre oppfølging for plasser som nedlegges. Drift ved plassene avvikles i takt med etablering av gjenvinningsstasjoner.
- ☞ Informasjon til kommuner og næringsdrivende
- ☞ Internkontrollrevisjoner og andre former for tilsyn og kontroll med kommuner, bedrifter, andre operatører, avfallsplasser, innsamlingsordninger og gjenvinningsstasjoner
- ☞ Utarbeide strategi for oppfølging av registrerte deponier
- ☞ Iverksette program for overvåking og kontroll av sigevann fra fyllinger

- ☞ Sikring av etterlatt avfall: Finne tilfredsstillende løsninger i samarbeid med kommunene etter hvert som saker oppstår
- ☞ Være pådriver i samarbeid med helse- og landbruksmyndighetene i arbeidet med å nå målsettinger om utstrakt bruk av kloakkslam, både som myndighetsutøver og som kontrollør/informatør overfor kommunene
- ☞ Arbeide for reduksjon av innholdet av miljøgifter i slam, bl.a. gjennom å være pådriver overfor kommunenes arbeid med industri tilknyttet kommunalt nett og som konsesjonsmyndighet ved framtidig delegering av industrisaker til MVA.

Fylkesmannens program for avfallshåndteringen framover er sammenstilt i følgende diagram:

Ressursoversikt

Resultatområde 11. Avfall og gjenvinning			Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		
Løpenr. retn.l.	Resultat-målnr.	Resultatmål	1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
	11 5 01	Generelt	1		0	1		0			
Kommunalt avfall m.m					0			0			
11.S-03	11 5 02	Oppfølging av arbeidet med regionale og kommunale avfallsplaner, inkl. konferanser	11		11			0	20	1406.11 Forutsatt rammeøkning	
08.S-06	11 5 03	Igangkjøring av SESAM og innlegging av data. Jfr. resultatområde 19 om ressursbehov	NBI	NBI	0			0			
	11 5 04	Følge opp gjennomføringen av kommunale avfallsplaner i 1996			0	15		15			
	11 5 05	Organisering av felles avfallsselskap for sør- og midt fylket samt nord-fylket	2,2		2,2			0			
	11 5 06	Være pådriver med sikte på å opprette samarbeid mellom kommuner, avfallsselskaper, jordbruket og annen relevant næringsvirksomhet	1,5		1,5	2		2			
	11 5 07	Fungere som pådriver og fortsatt følge opp arbeidet med opprettelse av kommunale gjenvinningsstasjoner m/mottak av spesialavfall	4		4	2		2			
	11 5 08	Videreføre arbeidet med å få etablert en effektiv innsamling av matavfall fra storhusholdninger	2		2	2		2			
	11 5 09	Stimulere til kildesortering av avfall fra næringsvirksomheter	2		2	6		6			
11.S-01	11 5 10	Revidere/oppgradere, sanere avfallskonsesjoner. Innen utløpet av 1996 skal all deponering av avfall på fyllinger som ikke tilfredstiller nasjonal minstestandard opphøre	6		6	4		4			

Resultatområde 11. Avfall og gjenvinning											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
11.S-01	11 5 11	Kontroll og tilsyn med avfallshandteringen i fylket	6		6	14		14			
11S-01	11 5 12	Kontroll med tilfeldig avfallsdisponering, informasjon til eiere og stengning av ulovlige avfallsfyllinger. Prosjekt for Hedmark, med særlig vekt på 2 prøvekommuner	6	23,0	29	6		6,0	150		1441.11, evt. 1442 (MD)
	11 5 13	Være pådriver i arbeidet med å finne fram til hensiktsmessige løsninger for lokal og sentral kompostering av våtorganisk avfall	3		3	4		4			
11.S-51		Rapportering til SFT i FMVAs årsrapport:									
11.S-52		- i forhold til fylkesplan for oppgradering av fyllinger									
11.S-53	11 5 14	- framdrift i kommunene i forhold til utarbeiding av kommunale avfallsplaner, F\$33	0,5		0,5	0,5		0,5			
	11 5 15	- framdrift i kommunene med innføring av full kostnadsdekning, F\$34	4		4	1		1			
		Oppfølging av ikke avsluttede PAG-prosjekter									
					0			0			
					0			0			
Avfall fra fiskeoppdrett											
11.S-03	11 5 16	Følge opp fiskeoppdrettsanlegg som ikke tilfredsstiller krav til avfallshandteringen	0,6		0,6	1		1			
11.S-04	11 5 17	Fomidle informasjon til næringen om systemer for avfallshandtering som ikke medfører forurensingsproblemer, og gir god utnyttelse avfallet. Motivere	0,4		0,4	1		1			
					0			0			
					0			0			
Spesialavfall											
11.S-05	11 5 18	Etablering av lokale mottak og innsamlingsordninger - konsesjonsbehandling	0,5		0,5			0			
11.S-05	11 5 19	Lokale mottak og innsamlingsordninger, tilsyn	1		1	1		1			
	11 5 20	Bedrifters innleveringsplikt av spesialavfall, tilsyn (inkl. kontroll med utslipp av prosessavløp)	2		2	2		2			
	11 5 21	Mottaks- og innsamlingsordninger for oljeholding restavfall, tilsyn	0,5		0,5	0,5		0,5			
	11 5 22	Oppsamlingsplasser for bilvrak, tilsyn	1		1	1		1			
11.S-55	11 5 23	Rapportere innen 1.5.95 til SFT om status for kommunale ordninger for mottak av spesialavfall	0,5		0,5			0			
11.S-06	11 5 24	Plan for systemrevisjoner i 1996 til SFT innen 15.5.95	0,2		0,2	0,2		0,2			
11.S-07	11 5 25	Rangere/prionitere virksomheter som FMVA har tilsynsansvar for, og rapportere til SFT innen 1.11.95	1		1			0			
					0			0			
Totalsum			56,9	23	79,9	64,2	0	64,2	170	100	

12. Miljøvennlige byer og tettsteder

Nasjonale miljømål og strategier

Bærekraftige byer og tettsteder med gode fysiske miljøkvaliteter for innbyggernes dagligliv og for næringsutvikling.

Hovedstrategier for å nå målet:

- Redusere areal- og energiforbruk gjennom mer konsentrerte utbyggingsmønstre
- Redusere det totale transportbehovet og øke andelen miljøvennlig transport
- Antall personer som utsettes for luftforurensninger over anbefalte luftkvalitetskriterier fra SFT skal innen år 2005 reduseres vesentlig i forhold til nivået i 1994.
- Antall personer som utsettes for støy over anbefalte grenseverdier i Miljøverndepartementets

- retningslinjer og er sterkt plaget av støy, skal innen år 2005 reduseres vesentlig i forhold til nivået i 1994.
- Sikre og tilrettelegge naturområder og grønnstrukturer for rekreasjon og bevaring av biologisk mangfold
 - Ivareta stedenes egenart gjennom vern av kulturminner og bevisst stedsforming med vektlegging av estetiske kvaliteter i utviklings- og omformingsprosessene
 - Opprettholde og videreutvikle miljøvennlige lokale velferdssamfunn gjennom økt samvirke mellom offentlig forvaltning og lokale krefter, bred deltakelse og medvirkning i planlegging og fellesoppgaver

Status

Hedmark har omlag 190.000 innbyggere, omlag halvparten bor i tettbygde strøk. Fylket er følgelig mindre urbanisert enn landsgjennomsnittet. Bosettingsmønsteret kan indikere et stort transportbehov. Tilgangen til egnede naturområder for naturopplevelse og friluftaktiviteter er derimot de fleste steder god.

Nær 10% av befolkningen i fylket er plaget av støy fra sterkt trafikkerte hovedveger. I tillegg er mange mennesker i byer og tettsteder plaget av støy og luftforurensninger som følge av stor trafikk.

Utfordringer i Hedmark

- ↳ Forebygge miljøproblemer gjennom en samordnet areal- og transportplanlegging.
- ↳ Sikre trygge nærmiljøer og et godt fysisk oppvekstmiljø.
- ↳ Ta vare på grønnstrukturen for å opprettholde et biologisk mangfold og gi befolkningen et variert

- hverdagslandskap som gir rom for naturopplevelser og tilgang til friluftsområder.
- ↳ Redusere lokale miljøulempere for befolkningen i fylket som følge av veitrafikk.

MVA's rolle/strategi

- ☞ Sikre en bærekraftig utvikling ved aktivt å delta i kommune- og reguleringsplanprosesser. Gi aktiv informasjon om naturverdier og om konsekvenser ved endret arealbruk.

- ☞ Gjennom planbehandling og annen påvirkning medvirke til at ulempene som følge av vegtrafikk reduseres. Vegmyndigheter og kommuner blir de viktigste samarbeidspartnere.

Ressursoversikt

Resultatområde 12. Miljøvennlige byer og tettsteder											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
12-S-01	12 2 01	Oppfølging av forskrift om luftforurensning og støy - delta i opplæring.	2		2	2			2		
12.S-02	12 2 02	Vurdere større planer med samferdslemessig og miljømessig betydning m.h.t. konsekvensutredning etter PBL.	1		1	1			1		
	12 2 03	Medvirke til løsning av støykonflikter vedr. skytebanestøy gjennom arealplanlegging og konsesjonsbehandling.	2		2	2			2		
	12 2 04	Asfalt- og pukkverk, saksbehandling, kontroll og informasjon.	2		2	2			2		
12. D-01	12 2 05	Gi informasjon om DN-håndbok 6-94	1		1				0		
	12 2 06	Se til at barn- og unges interesser er ivaretatt i planer	3		3	3			3		
Totalsum			11	0	11	10	0	10	0	0	

13. Friluftsliv

Nasjonale miljømål og strategier

Friluftslivet skal styrkes som en helse- og trivselsskape naturvennlig fritidsaktivitet ved å

- Bevare og bedre befolkningens muligheter til å drive friluftsliv
- Sikre og tilrettelegge områder for friluftsliv
- Motivere befolkningen til friluftsliv og gjøre friluftslovens rettigheter og plikter kjent

Status

Naturforholdene i fylket gir grunnlag for varierte friluftslivsaktiviteter gjennom hele året.

Bosettingsmønsteret gjør at de fleste har lett adgang til friluftsområder, også nærfriluftsområder.

30 områder er sikret av staten for friluftsmål, ca. 50 områder er sikret av kommunene. En handlingsplan for friluftsliv er utarbeidet.

Utfordringer i Hedmark

- ⚡ Sikre viktige arealer for friluftsliv i tettbygde strøk, ved vassdrag og i fjellet. Gi økt kunnskap om de friluftsmuligheter og naturverdier som finnes i fylket.
- ⚡ Sikre den frie ferdselsretten og allmennhetens muligheter til høsting. .
- ⚡ Stimulere til et allsidig helse- og trivsel fremmende friluftsliv. Nødvendig tilrettelegging skal skje på en naturvennlig måte. Opprettholde Hedmarks tradisjoner som et fylke med gode muligheter for jakt

og fiske. Det skal tilrettelegges for økt bruk av vassdragene, der dette kan skje uten forringelse av vesentlige naturverdier.

- ⚡ Gi barn og unge muligheter til å bli interessert i og glad i friluftsliv og naturopplevelse, og gi økt naturkunnskap gjennom opphold og aktivitet ute.
- ⚡ Bedre informasjonsutvekslingen mellom myndigheter og organisasjoner.

MVA's rolle/strategi

- ☞ Påse at arealer for friluftsliv blir ivaretatt i arealdisponering etter plan- og bygningsloven.
- ☞ Informere og samarbeide med kommuner og organisasjoner om tiltak for å legge tilrette for friluftslivsaktiviteter.
- ☞ Informere og stimulere til friluftslivsaktivitet sammen med kommuner og organisasjoner.

- ☞ Det skal tilrettelegges for økt fiske ved fysisk tilrettelegging, bedre organisering, bl.a. når det gjelder fiskekortområder og salg av fiskekort, og styrket informasjon

- ☞ Aktiv rolle om naturvernåret 1995 - allemannsretten

Ressursoversikt

Resultatområde 13. Friluftsliv											
Løpenr. retn.l.	Resultat-månr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
12. D-02	13 1 01	Behandle tilskuddssaker i henhold til retningslinjer i MD-rundskriv og HPF-H, gi informasjon ved møter og på annen måte om tilskuddsordningene	4		4	4		4		1406,1427	
	13 1 02	Sikre en forsvarlig utnyttelse av tilskuddsmidler. Oppfølging av prioriterte prosjekter (kvalitetskontroll)	1		1	1		1			
12. D-01	13 1 03	Informere/veilede kommunene om Forvaltningshåndboka for friluftslivsområder (DN-håndbok 1994-4)	1		1			0			
12. D-03	13 4 04	Opprette "regionalt samarbeidsforum" for oppfølging av mål og retningslinjer for stier og løyper i fjellet (DN-notat 1994-10) Etablere "temagruppe" "Friluftsliv" (HPF-H)	1		1	1		1			

Resultatområde 13. Friluftsliv											
Løpnr. retn.l.	Resultat- mål nr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
Gjennomføre tiltak i samsvar med handlingsplan for friluftsliv:					0			0			
	13 1 05	Utpøring av pedagogisk opplegg med sterk vekt på uteaktivitet og naturopplevelse i 2 barnehager	1		1	1		1			
	13 1 06	Prøve utetablere ordninger med naturveiledning i tre friluftslivsområder	1		1	1		1		80	1406.11.6.4
	13 1 07	Arrangere "fylkeskonferanse for friluftsliv"	1		1			0	50		1402.60
	13 4 08	Informasjon om "allemannsretten" og lovverk av betydning for friluftslivet	2		2	3		3			
	13 1 09	Fokusere på kommunenes oppfølging av regulering til "fritidsområder" og fellesområder	2		2	1		1			
	13 1 10	Oppfordre kommunene til langsiktig og budsjett-tilknyttet planlegging av friluftslivsarbeidet	1		1	2		2			
	13 1 11	Lage enkel eksempelsamling "tilrettelegging for friluftsliv" fra Hedmark	0	0	0	1	3	4		30	1427.31.2
	13 1 12	Planlegge og opparbeide "Pilegrimsledene" gjennom Hedmark	2		2			0	150	200	1427.62
	13 1 13	Forsøksprosjekt - tilrettelegging for funksjonshemmede			0			0	70	80	1427.62
	13 1 14	Utarbeide strategi for tilrettelegging	1		1			0			
	13 4 15	Bedre allmennhetens adgang til jakt	1		1						
	13 1 16	Registrere bruk av blyhagl	1		1						
12 D-04	13 4 17	Bistå politi og påtalemyndighet i saker vedr. brudd på villtvgivningen	1								
Bedre almenhetens tilgang til fiske					0			0			
13.D-06	13 4 18	Skaffe oversikt over vassdrag der almenheten har dårlig tilgang på fiske og rapportere til DN Innen 1.4.95	0,5	4	4,5			0			
13.D-07	13 1 19	Bedret adgang til fiske ved økt informasjon om fiskemuligheter	5	10	15	5		5			
	13 1 20	Organisering av fisket i Glomma		15	15	2		2			
	13 1 21	Revisjon av fiskeforskrifter	1		1	1		1			
Totalsum			27,5	29	56,5	23	3	26	270	390	

15. Regional planlegging

Nasjonale miljømål og strategier

Arealbruk og arealplanlegging må skje på en slik måte at naturlige prosesser opprettholdes og viktige områder for biologisk mangfold, naturmiljø, landskap og friluftsliv beholdes

Tiltak som krever inngrep i naturen må begrenses mest mulig, samlokaliseres og tilpasses natur, landskap og bruk av områdene.

Vassdrag der de naturlige prosessene og økosystemene er sterkt berørt av inngrep og annen påvirkning skal

påvirkningene reduseres slik at plante- og dyreliv restaureres og at vassdragene gir mulighet for friluftsliv.

Støy fra skytebaner skal ikke overstige de grenseverdier som er fastsatt i retningslinjer for begrenning av støy fra skytebaner

Asfalt- og pukkverk bør lokaliseres slik at de samlede miljøulempen blir minst mulig. Støy- og luftforurensing fra skal ikke overstige gjeldende grenseverdier.

Status

Alle kommuner har vedtatt en arealdel til sin kommuneplan. De tradisjonelle naturforvaltningsinteressene er tilfredsstillende ivaretatt i de fleste planene. Hensynet til kulturlandskapsverdier er mindre godt ivaretatt.

Fylket har en rik og variert vassdragsnatur med store verneverdier. Det knytter seg også viktige samfunns- og næringsinteresser til vassdragene og de vassdragsnære arealer. Betydelige deler av hovedvassdragene og viktige sidevassdrag preges, og er til dels forringet, av ulike former for inngrep.

Hedmark er landets største skogfylke med ca. ¼ av årlig avvirkning i Norge. Av det samlede arealet er 44 % produktiv skogsmark. Moderne skogsdrift påvirker

naturmiljøet. Enkelte arter har dratt nytte av dette, mens andre viser tilbakegang.

De gjenværende relativt uberørte områdene i Hedmark under skoggrensa er betydelig redusert i antall og omfang.

Hedmark har lange tradisjoner innen øvelses- og konkurranseskyting. Det er en eller flere skytebaner for trening og/eller konkurranseskyting i alle kommuner. Enkelte eksisterende skytebaner skaper i dag lokale miljøproblemer.

I forbindelse med OL-utbyggingen har det vært relativt stor pågang for å åpne nye masseuttak. For å kunne styre denne utviklingen er det derfor laget en egen utredning for masseuttak i Mjøsregionen .

Utfordringer i Hedmark

- ☞ Opprettholde den vektleggingen kommunene har på naturforvaltningsinteressene i sine kommuneplaner.
- ☞ Bidra til at miljøvern hensyn innarbeides i alle planer om naturinngrep.

- ☞ Inngrep i vassdragsnære arealer skal begrenses. Der inngrep gjennomføres skal utformingen av disse ta hensyn til natur- og miljøverdier, og de skal ses i sammenheng med, og såvidt mulig tilpasses i forhold til andre brukerinteresser.

MVA's rolle/strategi

- ☞ Delta aktivt og tidlig i kommuneplan- og fylkesplanprosesser og ved konsesjonsbehandling. Gi aktiv informasjon om naturverdier og om konsekvenser ved endret arealbruk til kommuner, statlige sektormyndigheter og andre. Påse at nødvendige miljøhensyn blir tatt.
- ☞ Det skal tas initiativ/stimuleres til vassdragsplanlegging knyttet opp til kommuneplanleggingen for de viktigste vassdragene.

Samarbeidet med NVE og kommunene ved behandling av vassdragslovsaker må utvikles videre, slik at miljøhensyn kan ivaretas ved alle inngrep med vesentlige miljøvirkninger.

- ☞ Påse at nødvendige miljøhensyn er tatt inn i planer for nye og eksisterende skytebaner, og behandle konsesjoner etter forurensningsloven.

Ressursoversikt

Resultatområde 15. Regional planlegging											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		Finans. Kap./Post
			1995			1996			1995	1996	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
					0				0		
		Naturforvaltning			0				0		
	15 2 01	Ivareta miljøverminteressene ved melding om konsekvensvurdering, kommuneplaner og kommunedelplaner. Disp. søknader iht. pbl. § 7.	8		8	8		8			
	15 2 02	Ivareta miljøverminteressene i reguleringsplaner og bebyggelsesplaner	9		9	9		9			
15. D-03	15 2 03	Utarbeide regionale temakart, villrein			0	5	12	17		90 1406.71.4	
15. D-02	15 2 04	Delta i og videreutvikle planforum	1		1	1		1			
15.D-01	15 2 05	Utarbeide kart over urørte områder	4		4			0	90	1427.11.6	
		Vassdrag, forurensning, støy			0			0			
	15 2 06	Behandling av arealplaner med sikte på reduksjon av forurensning, støy og transport, vassdragshensyn m.v.	10		10	12		12			
15.D-51	15 2 07	Bidra i vannbruksplanprosesser - for 1995: Trysilvassdraget, Glomma i Alvdal /Tynset, Koppangøyene, Folla, Øvre Flisa m.v. Fordele og kvalitetssikre tilskudd	4,5		4,5	5		5			
	15 2 08	Oppfølging av Handlingsplan Glomma	2		2	2		2			
	15 2 09	Behandling av nye vannkraftkonesjoner (PBL) - ingen aktuelle saker forventes i 1995	0		0	1		1			
	15 2 10	Vemevassdrag - introduksjon av RPR og DF overfor kommunene	8		8	4		4	52	1406.11 Forutsatt rammeøkning (32' fra NVE)	
	15 2 11	Bistand NVE vedr. DF i vemevassdrag (eng. bet. av NVE)	5		5			0			
Totalsum			51,5	0	51,5	47	12	59	142	90	

18. Forskning og informasjon

Nasjonale miljømål og strategier

Informasjonsvirksomheten skal formidle kunnskaper om miljøvern til befolkningen, og den skal brukes som et strategisk virkemiddel for å oppnå målene i miljøvernpolitikken.

Informasjon skal synliggjøre miljøtilstanden og resultatet av miljøarbeidet. Gjennom informasjon skal det skapes forståelse blant aktuelle aktører for miljømålene og de virkemidlene som brukes for å nå målene.

Status

Informasjon gis fortløpende om aktuelle tema, både i form av kurs/seminarer, brev/pressemeldinger/daglig pressekontakt i avdelingen, ekspedering av publikumshenvendelser, utsending av brosjyremateriell, publikasjoner og ved arkivtjenester og bibliotek. Skolenemnda for natur og miljø skal omorganiseres. Miljøvern avdelingen er fortsatt representert.

MVA har egen rapportserie som skal videreføres. Miljørapport (miljøstatus for Hedmark) gis ut årlig.

Opplæring i forbindelse med miljøvern i kommunene videreføres.

Det er svært store forventninger fra omverdenene når det gjelder informasjon/kommunikasjon om rovvilt/bufe, men av kapasitetsmessige hensyn må denne del av forvaltningen trappes betraktelig ned. Resultatet vil bli at forvaltningen taper terreng. Dette kjennetegner også flere andre resultatområder.

Utfordringer i Hedmark

↳ *Generell informasjon om miljøvern og miljøvern avdelingens egen virksomhet formidlet bl.a. gjennom pressekontakt og ved egen produksjon. Kommunikasjon med kommunene som viktigste målgruppe må systematiseres i egen plan.*

↳ *Informasjon må også rettes mer bevisst mot spesielle målgrupper som miljøvernledere, skoleverk, næringer etc.*

↳ *Ha beredskap for informasjon ved ulykker som fører til, eller medfører fare for akutt forurensning.*

MVA's rolle/strategi

☞ *Utfordringene møtes ved egen innsats i samarbeid med fylkesmannens informasjonsmedarbeider, eventuell egen informasjonskonsulent i MVA.*

☞ *I mange tilfeller vil det være hensiktsmessig å «henge seg på» sentral informasjon/pressemeldinger med en regional vinkling for å forsterke virkningen.*

☞ *Informasjon om, og markering av naturvernåret 1995 inngår i de aktuelle resultatområder, bl.a. 01 og 13.*

☞ *Avdelingens «indre serviceliv» må ha kapasitet og utstyr til å utføre hensiktsmessig informasjonsarbeid i rett tid. Informasjonsutspill skal analyseres for å gi best mulig presisjon og virkning.*

Ressursoversikt

Resultatområde 18. Forskning og informasjon												
Løpnr. retn.l.	Resultat- mål nr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)			
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post	
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum				
18.F-01	18 6 01	Innspill til DN og SFT innen 1.4.95 om temaer/områder der manglende kunnskapsgrunnlag er til hinder for at nasjonale mål kan nås, og der denne manglende kunnskapen kan/bør framskaffes gjennom programforskningen	0,2		0,2							
18.F-02	18 6 02	Kartlegge FMVAs behov for støtte og oppfølging fra DN/SFT for sitt informasjonsarbeid innen 1.6.95	0,2		0,2							
18.F-04	18 6 03	MK-konferanse om miljøledelse og miljørevisjon 11 jan	0,5		0,5				0,0	10		1402.60
	18 6 04	MK: administrasjon av miljøkonferanser rettet mot kommunene, hele fylket og regionale fora	5,0		5,0	3,0		3,0	?	?		?
	18 6 05	Utgivelse av miljørapport (miljøstatus) i januar	4,0		4,0	4,0		4,0		10	10	1406.11
	18 6 06	Utgivelse av fagrapportserie	0,5		0,5	1,0		1,0				
	18 6 07	Kommunikasjonsplan om miljøvern i kommunene	3		3			0				
	18 6 08	Arkiv og bibliotek	42	7	49	42	7	49				
	18 6 09				0			0				
18. F-03	18 6 10	Deltagelse i fylkeskontaktgruppa for miljøundervisning.	2		2	1		1				
18. F-05	18 6 11	Delta i prioritering i miljølære på fylkesplan og evt. gi økonomisk støtte til spesielt interessante prosjekter	1		1			0				
18. F-04	18 6 12	Yte faglig bistand ved kompetanseoppbygging innen miljølære, bl.a. i forbindelse med etterutdanningskurs og ved lokale og regionale miljølæreprosjekter	1		1			0				
	18 6 13	Etablere samarbeid med kommunale miljøveiledere/konsulenter om aktuelle miljølæreprosjekter - forsøksprosjekter i to-tre kommuner (HPF-H)	1		1	2		2				
	18 6 14	Ferdigstille og oppdatere naturinformasjonssenteret	8		8			0	700			1427.31 1406.11 (kr. 300.000 - forutsatt rammeekning)
Totalsum			68,4	7	75,4	53	7	60	720	10		

19. Administrasjon

Nasjonale miljømål og strategier

Status

Miljøvernavdelingen styres på grunnlag av Miljøverndepartementets og direktoratenes retningslinjer og budsjettdirektiver, politisk vedtatte miljømål og de lover og forskrifter hvor miljøvernavdelingen er delegert forvaltningsmyndighet.

Forventninger og krav fra sentrale myndigheter representert ved Miljøverndepartementet og direktoratene er større enn tilgjengelige ressurser, både administrative og faglige stillinger.

Omverdenen stiller stadig større krav til kvalitetssikring og rask saksbehandling. Budsjettsituasjonen er slik at stillinger ikke kan utnyttes på grunn av mangel på driftsmidler.

I tillegg til egen innsats har MVA samarbeid med resten av fylkesmannsambetet om en felles EDB-konsulent som bidrar vesentlig til IT-samordning og drift og utvikling av avdelingens EDB-system.

Utfordringer i Hedmark

En hovedutfordring er å utvikle avdelingen til å løse de oppgaver som er pålagt den fra sentralt nivå, og med hensyn på regionale utfordringer, både i kvalitet og tid og slik at de ansatte motiveres og tar ut det beste i sin arbeidssituasjon.

Flere databaser skal installeres på server. Det skal gis opplæring i bruk av de store databasene til de som skal ta dem i bruk. Databasene skal brukes aktivt i informasjonsarbeidet.

MVA's rolle/strategi

Miljøvernavdelingen skal kjennetegnes av:

- ☞ Klar og respektert myndighetsutøvelse med høy miljøfaglig og administrativ kompetanse
- ☞ Effektiv og respektert «miljøbyråkrat»
- ☞ Profesjonell rådgiver og pådriver
- ☞ Kvalitetssikring

Avdelingens «indre liv» må ha kapasitet og utstyr til å utføre den administrative og faglige saksbehandlingen.

Utvide kontorstab fra 2½ til 3 faste stillinger.

Ressursoversikt

Resultatområde 19. Administrasjon											
Løpenr. retn.l.	Resultat- målnr.	Resultatmål	Ukeverk						Budsjett (1000 kr)		
			1995			1996			1995	1996	Finans. Kap./Post
			Faste	Eng.	Sum	Faste	Eng.	Sum			
		Diverse tiltak			0		5		5		
		Avdelingsmøter, seksjonsmøter m.v.	54,0	4,0	58,0	54,0	4,0	58,0			
		Planlegging, ledelse, administrasjon, inkl. stedfortrederrolle for fylkesmiljøvernsejeren	45,0		45,0	45,0	1,0	46,0			
		Tillitsvalgtarbeid	6,5		6,5	4,0		4,0			
		Personalforvaltning	13		13	13		13			
		Økonomiforvaltning	26		26	26		26			
		Faglig ajourhold, personlig utvikling	18,0		18,0	18,0		18,0			
		Igangkjøring av SESAM og innlegging av data	14,5		14,5	8		8			
		IT-utvikling for øvrig	2		2	2		2	75		1406.11 Dig. kart 1:250'
		Kursing av mvas ansatte i tekstbehandling, winmap mm.	4,0		4,0	6,0		6,0			
		Administrativ saksbehandling	16		16	16		16			
19.F-01		Drift av dataanlegget, brukerstøtte. Kontaktpersoner i forhold til direktoratene m.h.t. drift av fagsystemer og generell EDB-drift utpekes innen 1.1.95	6,0		6	6,0		6	160	150	1406.11
		Sentralbord, resepsjon, publikumsinformasjon	21	16	37	21	16	37			
		Diverse internt	2		2	2		2			
		Kvalitetssikring, organisasjonsutvikling	10		10	10		10			
Totalsum			238	20	258	236	21	257	235	150	

Vedlegg 1.

Tilbakemelding på retningslinjene

00. Generelt

1. Veileder - Redigering/form

Kap.2 om miljøutfordringer ha vi utformet stort sett i samsvar med retningslinjene og gir samtidig en grov oversikt over de viktigste oppgaver innen resultatområdene. Vi har derfor i likhet med forrige års VP tillatt oss å slå sammen kap.4 og 5 for hvert resultatområde for å gi en bedre og mere sammenhengende oversikt over resultatområdevirksomheten. Det enkelte resultatområde er bygd opp med nasjonale miljømål/strategier, status i Hedmark, utfordringer i Hedmark, FMVAs rolle/strategi og resultatmål / ressursbruk. Jfr. også St.prp.nr.1 som har tilnærmet samme oppbygging, og etter vår mening er lettest.

2. Informasjon/ kommunikasjon

I all virksomhet forventes det med rette, og også som et selvfølgelig virkemiddel, at informasjon skal brukes aktivt for å nå miljømål. Suksessen med dette varierer etter hvor mange og omfattende oppgaver som blir pålagt i forhold til ressurstilgangen.

Gjennom året er det ikke uvanlig at det i tillegg til avtalte krav/forventninger tilføres oppgaver i form av "små drypp". Isolert sett virker ikke disse avskrekkende, men i sum utgjøre større omfang. Siste "drypp" er informasjon om kommunale vann- og avløpsgebyrer (kfr.MDs møte i SFT den 8.12.d.å.) og batteriforskriften. Med en smule erfaring om vann- og kloakkavgifter tidligere vet en at informasjonsbehovet på dette området er meget stort. Vi ønsker allerede nå å gi beskjed om at vi ikke kan ta på oss denne oppgave dersom det ikke tilføres mere ressurser. Videre ønsker MVA å gi uttrykk for at også loven om kommunale vann- og kloakkavgifter burde vært endret, ikke bare forskriften. Det er sider ved loven som virker lite logisk og neppe i samsvar med virkeligheten. Dette gir etter vår mening et unødvendig tilleggsbehov i informasjon.

3. Utvalg av forventninger/krav

Det virker noe tilfeldig hvilke oppgaver som er tatt med som krav / forventninger til FMVA. Dette vurdert ut ifra resultatmålets betydning for samfunnet. Konkrete eksempler på slike er nevnt i tilknytning til enkelte aktuelle resultatområder nedenfor, jfr. bl.a. 01 og 08.

01. Områdeforvaltning

Det er stilt resultatkrav når det gjelder gjennomføring av verneplaner og nasjonalparkplanen. Bortsett fra krav om ut-arbeiding av forvaltningsplaner for nasjonalparker, er det ikke stilt noen resultatkrav når det gjelder oppfølging av verneplaner. Gjennomføring av erstatningsoppgjør, grensemerking, etablering og drift av oppsynsordninger, gjennomføring av informasjonstiltak i verneområdene og behandling av søk-nader om dispensasjon fra fredningsforskriftene krever en betydelig ressursinnsats. Det er derfor underlig at det ikke stilles resultatkrav på disse arbeidsområdene.

Det er et nasjonalt mål å sikre en forsvarlig ressursutnyttelse og å ivareta hensynet til naturforvaltningsinteresser ved gjennomføring av ulike tiltak som medfører naturinngrep. Det er imidlertid ikke stilt resultatkrav for oppfølgingen av disse målene. Fylkesmannen vil i 1995 bruke ressurser på en oppfølging av skogbrukets naturinngrep. Det er derimot ikke prioritert en tilsvarende offensiv satsing på oppfølging av andre typer naturinngrep.

Plassering av vassdragsplanlegging m.v. på resultatområde er noe uklar, ved at deler av arbeidet er angitt under resultatområde 15 og noe under resultatområde 1.

Samarbeidet med NVE er viktig i forbindelse med behandling av vassdrags saker/vassdragsinngrep etter vassdragsloven, og forholdet til NVE som samarbeidspartner kunne vært trukket sterkere inn.

Fylkesmannen har merket seg at det ikke er stilt resultatkrav i tilknytning til forvaltning av naturvernlovens § 15. Arbeidet med reklameskiltsaker er derfor også i 1995 ned-prioritert.

Når det gjelder resultatmål 01.D-03/04 - Oppfølging av motorferdselloven - , har fylkesmannen ikke funnet å kunne sette av mer ressurser enn i foregående år. Det blir følge-lig ikke mulig å gjøre noen spesiell innsats på dette feltet i 1995. Løpende informasjon, klagebehandling og rapportering vil bli utført som tidligere.

02 Artsforvaltning

Det er et nasjonalt miljømål å bevare det biologiske mang-foldet i naturen, særlig å beskytte truede og sårbare arter. Resultatkravene er imidlertid knyttet bare til hjorte- og rovvilt og til fisk. Fylkesmannen vil prioritere å få utarbeidet en oversikt over hvilke av artene på den nasjonale listen over truede arter som finnes i Hedmark og lage et program for registrering og overvåking av disse. Det samles hvert år inn en rekke nyttige data om disse artene, men fylkesmannen ønsker nå å

systematisere dette arbeidet og skaffe et grunnlag for å prioritere blant annet tildeling av vilt-midler.

Fylkesmannen er tillagt ansvaret for bestandsregistrering av og bestandsvurdering for de 4 store rovdyrartene. Fylkesmannen konstaterer at det ikke er stilt resultatkrav på dette feltet. Arbeidet vil likevel bli prioritert så langt det blir bevilget spesielle midler til dette fra direktoratet. Det vil bli fremmet en egen søknad om dette. Overvåking av ulvestammen i Hedmarks grensetrakter antas å være av nasjonal interesse å gjennomføre. Dersom en skal kunne evaluere virkningen av en kjerneområdeforvaltning for bjørn, er det nødvendig å følge bestandsutviklingen. For å få et sikrere grunnlag for en framtidig forvaltning av gaupebestanden i Hedmark, er det nødvendig med gjentatte bestandsregistreringer også for denne arten. Det stilles store forventninger til informasjon om rovviltforvaltning både fra sentralt hold og fra bufenæringen. Til tross for styrking av bemanningen i 1995 vil informasjonsarbeidet måtte vike for forvaltningsmessige oppgaver til skade for rovviltforvaltningen på lang sikt.

05 Kulturmiljøer og kulturlandskap

Fylkesmannen registrerer at direktoratet mener det er behov for forbedring av registreringsmaterialet i forbindelse med "Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap". Fylkesmannen har ikke funnet plass for dette arbeidet innenfor de gitte rammene. Fylkesmannen vil for øvrig påpeke at det forut for en videreføring av dette arbeidet må klargjøres fra direktoratet hvorvidt en ønsker grunnlagsmateriale for en "verneplan for kulturvegetasjon" eller en oversikt over verdifulle "kulturlandskap".

08. Overgjødning og utslipp av organiske stoffer

ved beregning av avsatte ressurser til SESAM er NIVA-data forutsatt lagt inn elektronisk besørget av SFT. Data fra SSB-avløp antas å gå automatisk.

08.S-52: Rapportere konkret innen 1.11.95 hvordan myndighetenes mål om opprydding innen år 2000 skal nås, i samsvar med kommende instruks fra SFT. Arbeidsomfanget avhenger fullstendig av hvilke krav

SFT setter. En skikkelig og detaljert oversikt kan komme til å kreve et større utredningsarbeid.

Det er ikke prioritert ressurser til
08.S-10 Utslippskontroll med matfiskanleggene. Skaffe oversikt over miljøtilstand og drift ved anleggene.
08.S-10 Gjennomføre systemrevisjon av matfiskanlegg med dårlig drift.
08.S-11 Formidle informasjon til fiskeoppdrettsnæringen og til kommuner m.v. om effekter av utslipp fra fiskeoppdrettsanlegg.
08.S-56 Sammenstille utslippsresultatene for N og P fra fiskeoppdrettsnæringen og sende rapport til SFT.
08.S-57 Sammenstille årsrapportene fra fiskeoppdrettsanleggene med oversikt over produksjon, forbruk og utslippsmengde i fylket, og sende sammenstillingen til SFT med kopi til DN innen 1.4.95. Jfr også resultatområde 09 vedr. fiskeoppdrett!

10. Akutte olje- og kjemikalieutslipp

10.S-02: Gjennomgå de interkommunale beredskapsplanene og bistå med å oppgradere miljøsidene i disse i tråd med kriteriene utarbeidet av DN innen 31.12.1995: Prioriteres ikke i 1995, bl.a. fordi det ikke er gitt retningslinjer fra SFT/DN.

15 Regional planlegging

Aktiv veiledning i forbindelse med kommunenes planlegging etter plan- og bygningsloven er viktig forebyggende miljøvern. En har imidlertid merket seg at det ikke stilles resultatkrav på dette området. På grunn av satsingen innenfor resultatområdene 01 og 02, har en i 1995 måttet halvere den planlagte ressursinnsatsen når det gjelder veiledning og medvirkning i kommunal arealplanlegging. Dette er spesielt uheldig fordi en i 1995 må regne med en betydelig ressursbruk i forbindelse med planleggingen av Sønnenfjeldske dra-gonregiments utflytting fra Gardermoen til Åmot kommune, forsvarets planer om å etablere et regionalt skytefelt i midtre Hedmark, pålagt arbeid med en fylkesdelplan for Dovrefjell og arbeid med en fylkesdelplan for Mjøsa hvor friluftslivsinteressene vil stå sentralt. Det blir derfor fremmet søknad om en 2-årshjælp til styrking av innsatsen når det gjelder regional planlegging, subsidiært om midler til et 9 måneders engasjement til arbeid med arealplansaker i 1995.

Vedlegg 2
Søknader om
tilskudd fra

1427/41.11

Skjema E

Søknad om midler fra post 1427/41.11

Beløp det søkes om førstkommende år:	Kr. 220.000,-	Fra kap/post:	1427.11
Forventet totalkostnad for prosjektet førstkommende år:	Kr. 220.000,-	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år: For Rondane, ja	Periode:	Finansiering etter år 1:	Kap/post: Kr: Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til: Oppfølging av nasjonalparkplanen. Forelhogna: Georeg. 25', Kulturreg. 25', Møter 10', Kartkopier 20' = 80.000,- Rondane: Veg. reg. 35', Zoolreg. 35', Kulturreg. 35', Georeg 25' = 130.000,- Femundsmarka og Gutulia: Kartmateriale + møter = 10.000,- 220.000,-			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres: Gjennomføring av nasjonalparkplanen er prioritert av MD og DN.			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato. Nei.			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert: Registreringsmaterialet presenteres i rapporter fra fylkesmannen. Sammenstilling av materialet presenteres som en del av verneforslagene.			

Skjema E

Søknad om midler fra post 1427/41.11

Beløp det søkes om førstkommende år:	Kr. 90.000	Fra kap/post:	1427.11
Forventet totalkostnad for prosjektet førstkommende år:	Kr. 90.000	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år: Ja	Periode 1994-95	Finansiering etter år 1:	Kap/post: Kr: Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til:			
<p>Utarbeide kart og rapport til prosjektet "urørte naturområder". Det søkes om midler til innsamling av data - tyngre tekniske inngrep -, til digitalisering og til eventuelle kjøp av tilsvarende data fra tilgrensende områder i Sverige/alternativt digitalisering av tilsendt materiale. Kostnadsoverslag fra SK-Aust-Agder mangler, men er beregnet til ca. kr. 70.000,- pr. fylke avhengig av størrelse og hvor mye data som mangler.</p>			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres:			
<p>Fylkesmannen er pålagt av DN å starte prosjektet som vil kunne gi et resultat som kan bli et viktig redskap i framtidig arealforvaltning og i arbeid med naturinngrepsaker. Det er fastsatt tidsfrister for prosjektet, men disse kan bare overholdes dersom fylkesmannen får den nødvendige økonomiske støtten.</p>			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato.			
Nei, men det forutsettes at DN dekker kostnadene ved kartproduksjonen ved SK-Aust-Agder, jf. DN's brev av 6. desember 1994			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert:			
Temakart + rapport/arealstatistikk			

Skjema E

Søknad om midler fra post 1427/41.11

Beløp det søkes om førstkommende år:	Kr. 35.000,-	Fra kap/post:	1427.11
Forventet totalkostnad for prosjektet førstkommende år:	Kr. 35.000,-	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år:	Periode:	Finansiering etter år 1:	Kap/post: Kr: Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til: Fylkesmannen har tidligere gjennomført botaniske registreringer i tørrbakter i utvalgte deler av fylket. Det søkes nå om midler til oppfølging av disse registreringene ved at utvalgte grupper av det lavere dyrelivet (dagsommerfugler, humler og biller) blir inventert.			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres: Få vegetasjonstyper i Norge kan framvise større artsrikdom enn tørrbakkene. Vegetasjonstypen er sjelden og er utsatt for omdisponeringer. En har få kunnskaper om det lavere dyrelivet på disse stedene, men det kan være grunn til å anta at også dette er rikt på arter/grupper. I henhold til Biodiversitets-konvensjonen er vi forpliktet til å bevare det biologiske mangfoldet. Dette forutsetter at vi har kunnskaper om forekomstene av ulike arter. Å bedre kunnskapsgrunnlaget for det lavere dyrelivet anses her som viktig, og en prioriterer i den forbindelse habitater som i utgangspunktet er sjeldne og utsatte for omdisponering.			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato. Nei.			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert: Registreringsmaterialet vil bli presentert i fylkesmannens rapportserie.			

Skjema E

Søknad om midler fra post 1427/41.11

Beløp det søkes om førstkommende år:	Kr. 30.000,-	Fra kap/post:	1427.11
Forventet totalkostnad for prosjektet førstkommende år:	Kr. 30.000,-	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år:	Periode:	Finansiering etter år 1:	Kap/post: Kr: Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til: Som et ledd i arbeidet med landsplanen for nasjonalparker har fylkesmannen i tilknytning forslaget om en nasjonalpark i Forelhognaområdet, blant annet gjennomført registreringer av kjente lokaliteter for Svartkurle (<i>Nigritella nigra</i>). Under dette arbeidet har fylkesmannen mottatt opplysninger om andre aktuelle voksesteder for denne arten i fylket. Det søkes nå om midler til oppfølging av disse registreringene ved at de aktuelle "nye" voksestedene for Svartkurle blir inventert og at det utarbeides forslag til skjøtselstiltak for de enkelte bestandene.			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres: Svartkurle er i dag midlertidig fredet og et forslag om varig fredning av arten er ute på høring. Svartkurle er klassifisert som en sårbar art. Hedmark har (antagelig) en vesentlig del av de gjenværende forekomstene av arten. I henhold til Biodiversitets-konvensjonen er vi forpliktet til å bevare det biologiske mangfoldet. Dette forutsetter at vi har kunnskaper om forekomstene av ulike arter. Å bedre kunnskapsgrunnlaget for de truede artene anses her som viktig. Dette forutsetter at voksestedene undersøkes og det bør lages en plan for bevaring av bestandene.			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato. Nei.			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert: Registreringsmaterialet vil bli presentert i fylkesmannens rapportserie.			

Skjema E

Søknad om midler fra post 1442 11.5

Filnavn:RAPPSYST.DOC

Beløp det søkes om førstkommende år:	Kr.: 250.000	Fra kap/post:	1441.11, evt. 1442.11.5 (MD)
Forventet total kostnad for prosjektet førstkommende år:	Kr.: 250.000	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år: JA	Periode: 1995-96	Finansiering etter år 1: 250.000	Kap/post:1442 11.5 Kr:250.000 Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til: Prosjektet heter «Resultatkontroll og -rapportering, jordbruksforurensning». Prosjektnotat er under utarbeidelse. I noen utvalgte jordbrukspåvirkede bekker/mindre vassdrag skal det utprøves metoder for biologisk overvåkningskontroll. Resultatene kan si noe om miljøtilstanden i vassdragene. Resultatene skal settes sammen i et rapporteringssystem som dekker behovet for gjensidig informasjon mellom de regionale miljøvern- og landbruksmyndighetene. Rapporteringen baseres i hovedsak på det foreslåtte kontrollsystemet, evt. kombinert med beregninger av utslippstall basert på ulike indikatorer (åpenåkerareal, tiltak på punktkilder osv.)			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres: Det er signaler om at forurensningsmyndigheten etter forskriftene om jordbruksforurensning skal delegeres til kommunalt nivå eller overføres til landbruksmyndighetene på fylkesnivå. Dette innebærer at fylkesmannen blir en ren resipientmyndighet med miljømålsetting og overvåkning som hovedansvar, mens virkemidlene overlates til sektormyndighetene. Sektormyndighetene vil ha behov for å få opplysninger om hvordan deres virkemiddelbruk påvirker resipientene. Dagens system gir ikke tilstrekkelig grunnlag for å vurdere lokale forhold. Rapporteringssystemet er heller ikke tilfredsstillende slik det fungerer i dag.			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato. NEI			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert: Prosjektrapport til SFT og Landbruksdepartementet. Både SFT og LD bør delta i styringsgruppa for prosjektet.			

Skjema E

Søknad om midler fra post 1427/41.11

Beløp det søkes om førstkomende år:	Kr.:	Fra kap/post:	
Forventet total kostnad for prosjektet førstkomende år:	Kr.: 120.000	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år: Nei, men hvis en ikke for midler kan det bli delt på flere år.	Periode: 1995	Finansiering etter år 1:	Kap/post: Kr: Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til: Trysilelva har et nedbørfelt på ca 5.000 km ² , mens det kun er hovedløpet som er basisundersøkt. Prosjektet gjelder primært ca 10 tilløpselver som drenerer det nedbørfeltet med noe forskjellig geologi og aktiviteter. Hensikten er å trekke større veksler på vurdering av biologisk materiale enn kjemianalyser da en på denne måte mener å få en bedre vurdering av forurensning over tid.			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres: Utprøving av en <u>enklere</u> og <u>rimeligere</u> tilstandsbeskrivelse av mindre vassdrag/vassdrags-avsnitt. Prosjektet skal danne <u>grunnlag for overvåking</u> av forurensning og forurning med trendutvikling. Materialet skal også gi grunnlag for <u>konsekvensanalyser</u> i forbindelse med arealbruk f.eks. hyttebebyggelse, fiskeprosjekter m.v.			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato. Søknad sendt Statens forurensningstilsyn 4. oktober 1994.			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert: Resultatene skal presenteres som rapport ved Norsk institutt for vannforskning, Østlandsavdelingen			

Skjema E

Søknad om midler fra post 1427/41.11

Beløp det søkes om førstkommende år:	Kr.: 7.500.-	Fra kap/post:	1441.11
Forventet totalkostnad for prosjektet førstkommende år:	Kr.: 7.500.-	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år:	Nei	Finansiering etter år 1:	Kap/post: Kr: Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til: Innkjøp av NORVAR's prosjektrapport nr 40/1994 "Driftsassistanser for avløp - Utredning om rolle og funksjon fremover" (50 stk. à kr 150.-). Det vil bli oversendt 2 rapporter til hver kommune (1 til formannskapet og 1 til teknisk etat). Formålet er å informere kommunepolitikere om driftsassistanseordningen, om nytteverdi og kostnader ved medlemskap, faglige tjenester som vil kunne tilbys, samt om kommunenes ansvar i forbindelse med rapportering og dokumentasjon av drifts- og utslippsdata. Samtidig vil en be om at rapporten behandles politisk i kommunene.			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres: Etter den siste grensegangen mellom kommunalt og statlig ansvar når det gjelder resultatdokumentasjon på avløpssektoren, synes det klart at omfanget av statlige kjøp av tjenester fra driftsassistansen vil bli betydelig redusert i forhold til tidligere år. Dette betyr igjen at medlemskostnadene for kommunene vil bli fordoblet eller mer. Disse signalene har medført at flere kommuner vil vurdere sitt medlemsforhold i Driftsassistansen i Hedmark, særlig gjelder det noen av de større kommunene, som bærer de største kostnadene ved opprettholdelse av ordningen. En kommune har allerede meldt seg ut. Dersom flere kommuner skulle melde seg ut av Driftsassistansen er stor sannsynlighet for ordningen vil bryte sammen med de uheldige konsekvensene det vil ha for kvaliteten på drift, resultatdokumentasjon og kompetanseformidling m.m.			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato. Nei.			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert: De kommunale vedtakene vil bli oppsummert og sammenstilt. Videre oppfølging overfor enkeltkommuner vil kunne bli nødvendig.			

Skjema E

Søknad om midler fra post 1427/41.11

Beløp det søkes om førstkommende år:	Kr.:150.000	Fra kap/post:	1441.11 evt. 1442 (MD)
Forventet totalkostnad for prosjektet førstkommende år:	Kr.:150.000	Eventuell annen finansiering	Kap/post: Kr.:
Vil prosjektet strekke seg over flere år: NEI	Periode: 1.1 95 - 31.12 95	Finansiering etter år 1: -----	Kap/post: Kr: Kap/post: Kr:
Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til: Prosjektet heter «Kontroll med tilfeldig avfallsdisponering». Prosjektnotat er under utarbeidelse. I samarbeid med 2 prøvekommuner skal det prøves ut forskjellige metoder for registrering av ulovlig avfallsdeponering. Det skal foreslås et tilpasset opplegg for behandling av stengningsvedtak og andre vedtak i kommunene.			
Begrunnelse for at prosjektet bør prioriteres: Hedmark har mange mindre avfallsfyllinger i bekkkanter og på steinrøyser. Dette virker skjæmmende på natur og kulturlandskap og skaper også på enkelte steder forurensningsfare. Hensikten med dette prosjektet er å bidra til lokal læring med stor overføringsverdi til de andre kommunene i Hedmark. Ved gjennomføring av den nye avfallspolitikken skal en rekke grovavfallsplasser stenges, og avfallet må bringes til gjenvinningsstasjoner som skal bygges opp. For å forhindre at private avfallsplasser blir tatt i bruk som erstatning for bl.a. nevnte grovavfallsplasser er det viktig å bygge opp en beredskapsopplegg i kommunene. Vi mener at det er et gunstig tidspunkt for å sette i gang dette prosjektet nå.			
Er det også sendt søknad om penger til det aktuelle prosjektet til direktoratene utenom VP? Dersom dette er tilfellet angi brevreferanse og dato. NEI			
Beskrivelse av hvordan resultatene fra prosjektet vil bli presentert: Det vil bli skrevet en prosjektrapport, og resultatene vil bli presentert på en samling for kommunene i Hedmark.			